

3455

rozprawy

~~historia~~

3163

Kons.
19

do panowania Jana Kazimierza
Króla polskiego
odmierzając się

Od Partynows. za 5 ark.

Książka dezynfekowana

Po przeglądnięciu
umyć ręce

Hist. 3163

15

5

- Carolus 17
Gustavus
- 18 r) S. R. M. Sueciae binae literae, priores ad S. R. M. Christ. et posteriores ad Gen. Ordines foed. Belgii, contra causas expeditionis in Zelandiam contra reg. Daniae. b. m. i. r. (k. n. l. 4)
- 18 s) Resurrectio Poloniae auxilio aquilae. b. m. 1658. (k. n. l. 2)
- Pauli 19
Jacob Henrich
- 20 t) Epistola amici ad amicum de causis nascentium dissidiorum Sueco-Danicorum. Hamburgi 1658. (str. 10)
- 20 u) Brevis discussio querelarum, quae per regis christ. legatos et internuntios contra augustiss. Imp. Ferdinandum III. propositae sunt. b. m. 1657. (str. 20)
- Frischman 21
Johann
- 22 v) Labores electorii sive solennia electionis et consecrationis. b. m. 1658. (str. 30)
- 22 y) S. R. M. Sueciae commissariorum responsum ad literas legatorum electoralium Brandenburgicorum. b. m. 1659. (k. n. l. 24)
- Frischman 23
Johann
- 24 z) Censura censurae in collegium electorale amicae. b. m. 1658. (str. 44)
- 24 aa) Biorenklou Math., Memoriale ad eminentiss. sereniss. S. R. I. electores. b. m. 1658. (str. 32)
- 25 bb) Peyrer Isa. Epistola ad Philotimum, qua exponit rationes propter quas ejuraverit sectam Calvinii et librum de Praeadamitis quem ediderat. Francofurti 1658. (str. 36)
- 26 cc) Retz de Joan. Franc. Paul. de Gondi Omnibus episcopis, presbyteris et universis filiis ecclesiae. b. m. 1660. (str. 28)
- Frischman 27
Johann
- 28 dd) Animorum in Europa et vicina Asia motus de Suecici belli motu in Polonia. Upsaliae 1656. (str. 75)
- 28 ee) Gabriis Luc. de. Injustitia armorum Suecicorum in Polonos responsione apologetica ad epist. Cyriaci Thrasy-machi ad Andr. Nicanorem data, nec non ad brevem et preliminarem enumerationem causarum, ob quas Carolus Gustavus R. Suec. coactus est Reg. Pol. bello adiri. b. m. 1657. (str. 60)
- 29 ff) Elogium funebre Ser. Caroli Gustavi R. Suec. Gothen-burgi in Suecia Februario mense 1660 extincti. b. m. i. r. (k. n. l. 14)
- 30 gg) Epitaphium Regni Daniae agonizantis, eiusque inopinata convalescentia et generosa resurrectio ex tumulo. b. m. 1660. (k. n. l. 4)
- Rapp 31
Christoph
- 32 hh) Homo politicus auctore Pacifico a Lapide. Cosmopoli 1664. (str. 30)
- Frischman 33
Johann
- 34 ii) Statget Harip. Conjectio de futuro Romanorum rege promovendo in imperatorem. b. m. 1658. (str. 22)
- 34 kk) Collegium reliquorum Imp. deputatorum ad Collegium electorale de praesenti statu Imp., imperatore eligendo, scribenda lege, annexis aliis. b. m. 1657. (str. 97)
- 34 ll) Responsio ad duo scripta Danica, quorum alterum sub

titulo Juris feccialis armatae Daniae, alterum sub nonne Manifesti exiit. Francofurti 1658. (str. 39)

35 *mm*) Epistola equitis Romani de eligendo rege Romanorum b. m. 1658. (str. 16)

36 *nn*) Brevis informatio et demonstratio, quam injuriosis et calumniis persuasionibus feliciss. record. Imp. quondam Ferdinandum III. ejusq. filium Ser. Hung. et Boh. Ig. Leopoldum ablegatus Reg. Suec. coram electoribus et a-
tibus imperii emissio in publ. libello accusatorio ruptae ac-
cis insimulare conatus fuerit. b. m. 1658. (k. n. l. 15)

37 *oo*) Scher Mart. Vota Germaniae intranti Austriam obita Leopoldo. b. m. i r. (k. n. l. 4)

38 *pp*) Biörenklou Math. Memoriale novum in puncto pais et securitatis publ. quod nomine S. R. M. Sueciae d. 4 Maii a. 1658 exhibitum est S. Rom. Imp. collegio eleo-
rali. Francofurti 1658. (str. 7)

39. *rr*) Delirus prodromus in viam reductus. b. m. i r. (str. 6)

Frischman Joha 40

Schultz Peter 41

ss) Delirus prodromus. b. m. 1658. (str. 14)

tt) Negeschius Petr. Comparatio inter Claudium Tiberium princ. et Olivarium Cromwellium protectorem. b. m. 167. (str. 28)

Frischman Joha 42

uu) Classicum belli christiani ad christiani principes omis adversus christiani nominis hostes Ottomanidas. b. m. 161. (str. 37)

43.

vv) Disjectio rejecta sive iterata et constans querelam Gallicarum discussio. b. m. i r. (str. 22)

Frischman Joha 44.

yy) Responsum ad nuperam illam admonitionem Gallo juxta ac Germanico stilo adversus sanctius Christianiss. egis consilium publicatam ex causa Mardici Anglis belli contra regem catholicum sociis cessi. b. m. 1658. (str. 32) sk.

5.
Exp. dobrze zachowany tego zbioru pism ulotnych do panowaa Jana Kazimierza odnoszących się. Oprawa z wyciskami i kłarami.

1773. Pękalski Petr. / De Petri militis per S. Stanislaum eph. Crac. resurrectione. Cracoviae 1826. 8vo (k. n. 2, s. 23) br.

1774. Peterek Jan. Wykład systematyczny zarazy bydłocój, prz J. N. Kurowski. Warszawa 1833. 8vo (str. 108, tabl. br.

1775. Petricius Joan. Innoc. Historia rerum in Polonia gestaru anno 1620. Cracoviae b. r. 4to (k. n. 3, str. 77)

1776. — Palaestra oratoria sive Imitatio Ciceronis. Cracoviae 162 4to (k. n. 50) br.

1777. Piasecki Fel. Wróżka, dramat. Kraków 1861. 8vo (str. 3 br.

1778. — Jac. Mythologia Aeneidum P. Virgilli Maronis. Cracovia 1635. 4to (k. n. 8) br.

1754. Paradoxa koronne publica i privatim potrzebne szlachcicowi polskiemu, napisane r. 1603. Kraków 1853. 8vo (str. XXI k. n. 1, str. 152, k. n. 2) br. — 25
1755. Paritius Christ. Frid. Commentatio brevis ex historia literaria de quibusdam Silesiis eruditissimis in Polonia muneribus functis. Cracoviae 1816. 4to (str. 24) br. — 40
1756. Parkossius Jac. Antiquissimus de orthographia polonica libellus. Posnaniae 1830. 12mo (str. 99) br. — 50
1757. Parthenay v. A. Geschichte von Pohlen unter der Regierung August II. Mietau 1772. 8vo 2 Ty (I. str. XIV i 508; II. str. 640) p. 2. —
1758. — Histoire de Pologne sous le regne d'Auguste II. La Haye 1733. 8vo 2 Ty (I. str. XXIV i 256; II. str. X i 256) 2. —
1759. Paschacy Andr. Sig. Plausus laetitiae publicae ad triumphalem post victorias reditum sereniss. ac invictiss. princ. Joannis III. reg. Polon. etc. expressus. Cracoviae 1683. fol. (k. n. 14) br. — 50
1760. Pasternak K. F. Wielki świat małego miasteczka. Wilno 1832. 8vo T. II. (str. 214) br. — 25
1761. Pastorius Joach. Bellum scythico cosacicum etc. Dantisci 1652. 4to (k. n. 8, str. 269, k. n. 1) p. 7. —
1762. — Florus Polonicus, seu Polonicae Historiae epitome nova. Lugd. Batavor. 1641. 16mo (str. 215, k. n. 16) br. 1. —
Brak tytułu, dedykacyi i przedmowy kart 7.
1763. — dtto. Gedani et Francoforti 1679. 16mo (k. n. 22, str. 851, k. n. 20) psk. 2. —
1764. Paszkowski Franc. Mowa miana przy założeniu podstawy mogiły na pomnik Tadeuszowi Kościuszce 1820 r. Kraków b. r. 8vo (str. 12) br. — 25
1765. Paterkula K. Welleja Historia. Warszawa 1830. 8vo (k. n. 1, str. 276) psk. — 50
1766. Pauli Żeg. Pamiętniki do życia i sprawy Samuela i Krzysztofa Zborowskich. Lwów 1846. 8vo (str. XI i 215) br. 1. —
1767. — Pamiętniki o wyprawie chocimskiej, z rękopismów i druków mniej znanych. Kraków 1853. 8vo (str. XI i 184, k. n. 1) br. 1. —

1772. Pax Polono-Svecica, per deputatos ad id sereniss. ac pten-
tiss. princip. Poloniae, Sveciae Regum legatos coniecta
Olivae 1660. 4to (str. 22)

2. b) Pax Germano-Svecica etc. Viennae 1648. (str. 84)

3. c) Wolphius Joh. Pannonia perorata panegyric. k. m.
1652. (k. n. l. 10)

4. d) Rewa de Petr. De sacra corona Regni Hungariae.
Viennae 1652. (str. 96)

5. e) Copia literarum cujusdem magnae dignationis Poloni Dn.
Przimsky ad fratrem suum Dn. Christ. Przimsky Cassell.
Culm., in quibus amore patriae suae ductus explicat, quid
sentiat de tractatu Polonorum cum Austriacis. Cusini
1657. (str. 11)

6. f) Biörenklou Mat. Memoriale iteratum in puncto pacis et
securitatis publicae. Francofurti 1658. (str. 12)

7. g) Statera veritatis ad quam responsum Gallicum. b. m.
1658. (str. 27)

Frischman 8. h) Statera veritatem transgressa subversa. b. m. 1658.
Johani (str. 19)

9. i) Circa pacem religiosam ficta veraque propositio in Ept.
ad D. Baronem. b. m. 1661. (k. n. l. 10)

10. k) Querelae universi cleri in Majori Polonia et Dioec. Pos-
nanae super barbara Austriaci militis insolentia, in Od.
Eccl. et Christ. patrimonium exercita. Posnaniae 1658.
(str. 4)

11. l) Olszowski Andr. Expositiones coram eminentis. D. Elec.
Moguntin. b. m. 1658. (k. n. l. 2)

12. m) Olszowski Andr. Memoriale nomine S. R. M. Poloniae
et Suec. ad S. E. Illustr. S. R. Imp. Electores, Principes
et Ordines. b. m. 1658. (str. 4)

Frischman 13. n) Moguntini labores electorales, praevis et electorii.
Johanni m. 1657. (str. 45)

14. o) Grandmont Ant. et H. de Lionne Memorialia bina, pri-
mum ad deputationem statuum ord., posterius ad collegium
elect. directa. Francofurti 1658. (str. 15)

15. p) Dissectio brevis illius Gallicarum querelarum discussio
nis. b. m. 1658. (str. 16)

16. q) Pacificatio Ratisbonensis inter S. C. Maj. et Regem
Franciae. b. m. i. r. (k. n. l. 8)

miss. ac pen-
gatos coneta

(str. 84)
gyrice. b. m.

i Hungae.

is Poloni n.
sky Casall.
explicat, qid
cis. Custini

acto pacis et

licum. b. n.

o. m. 1638.

io in Epi.

Dioec. F.
tia, in Or.
niae 165.

s. D. Elec.

M. Polonia
, Principe

electorii. h

bina, pr
d collegium

discussio

et Regen

P

S

PO

PA

AU

SE

PR

LE

O

IN IVSTITIA
ARMORUM SUECICORUM
IN POLONOS.

RESPONSIONE APOLOGETICA.

Ad Epistolam

CYRIACI THRASYMACHI

ad

ANDREAM NICANOREM

DATAM.

Nec non ad

BREVEM ET PRÆLIMINAREM ENVME-
RATIONEM CAUSARVM.

Ob quas

CAROLUS GUSTAVUS REX SUECORUM

coactus est REGEM POLONIAE Bello adoriri.

a

LYCA DE GABRIIS

manifestata.

ANNO DOMINI

M. DC. LVII.

Audite o Gentes, non rumpite fœdera Pacis
Nec Regnis postferte fidem.

Si'ius italicus, lib. 2. Bel. P.

23029
π

DOM

PC

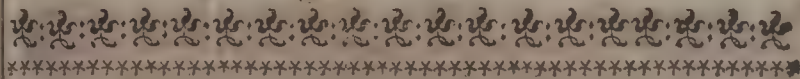
Dom

B Ina
ron
lis
ran
na.

Baltici repressi
calatus & manu

deram Literat
ra a me secundat
stis Vstra defe
morum calam
mine Caroli Gr
ssum, minime ia
trudendam existi
oque ingenio no
oque centum, &
re posse videant
quantur: sed
Vtra & Orbi i
re in interfit.

SERENISSIMO

AC

POTENTISSIMO PRINCIPI

DOMINO

DOM. IOANNI CASIMIRO,

POLONIÆ ET SVECIÆ REGI,

DOMINO DOMINO CLEMENTISSIMO.

Inam explicavit aciem contra Majestatem Vestram Svecorum Furor. Alteram Armorum, Literarum alteram. Viramq, Iustitia vexillis adornatam, à Perfidia vero, & Impostura instructam & ordinatam. Primam, Duce Divinâ Iustitiâ, dextera Majestatis Vestre magna ex parte prostravit, & à Carpathiis montibus ad litora usq, Maris Baltici repressit: eandemq, partim aer infestus diminuit, partim vis procellarum ad litus & manus allisit. stupente, & applaudente Orbe:

Oninium dilecte DEO cui militat æther
Et conjurati veniunt in prælia venti!

Alteram Literarum nonnulli fortiter oppugnarunt & expugnarunt, quorum vires à me secundari non erat necesse. Cum tamen jam antea justo atrocis injuria Majestatis Vestre defendenda ardore inflammatus, Martisq, campo destitutus, in viceno armorum calammum corripissem, & cum Cyriaco Trasymacho Causas hujus Belli nomine Caroli Gustavi evulgatus posterius acclarante in Monomachiam me accinxissem, minime id certamen deferendum, aut a Regiis Majestatis Vestre oculis abstrahendum existimaui. Nec demum superfluum ratus sum, aliorum opera meam quoque ingenio non fide imparem aducere, cum mihi quidem si lingua centum sint, oraque centum, & totidem calami vindicanda Majestatis Vestre injuria, vix sufficere posse videantur. Non quod id non dignius & efficacius Arma Majestatis Vestre exequantur: sed quod simul hostem Literarum Castris, larvisque quibus Majestati Vestre & Orbi illudit exui, & ejus Furorem ratione vinci, ac pluribus vinculis vinciri intersit. Prodeoque igitur in arenam pro causa Majestatis Vestre non contra

Trasymachum modo, sed & contra totum Svecicum Furorem. Fave Serenissimis o-
culis Rex Potentissime; & ubi Triumpho. & Gloria Tua vicerò Pugilis Tuis, amissis
omnibus; vitam etiam cum sanguine pro Te pridem fundere parati memor esto

Majestatis Vestrae

fidelis;

& humillimus famulus

L. D. G.

*****

CYR

Neidit novis
miam Sveci

ad Andream.

in qua Brejem

us Gustavus K

epromiscua ple

cegnovi. Hanc

randam suscep

eam quoque no

homine, & an

In utrisq

patricium tuum

non sapientissim

us Svecicis sic

Exercitum

nam armatum

Sed fateri

te, quam Justiti

quae jubet dic

nam tantum lu

inter eam nifi

Porro ex a

quae prava sunt,

velit, ut si infer

pod Stigiae im

Hujus qu

nam, vultumq;

peris, dum i

vari hujus bel

LUCAS DE GABRIIS,
CYRIACO THRASYMACHO.

S.

Incidit novissimè in manus meas Epistola Tua Trasymachæ De *justitia ar-*
morum Svecicorum in Polonos, perque eâ liberata à magno periculo Germania,
ad Andreæm Nicanorem data, jam per multas legentium manus pene detrita.
Ex qua Brevem quoque ac preliminarum Enumerationem casuum, ob quas Ca-
rolus Gustavus Rex Svecorum coactus est Regem Poloniæ bello adoriri, à Te non
è promiscua plebe, sed magni momenti Viro regis illius nomine, ante, editam
cognovi. Hanc enim, quod tardiori, ut ais, Lectori, brevitate obscurior esset, decla-
randam suscepisti, & Epistolæ Tux fundamentum esse voluisti. Quapropter
eam quoque non invitus Tuam esse feres, meque tanquam à Te, utcumq; regis
nomine, & animo scripta, uti patieris.

In utrisque lectis probavi profundum, & verè regio Ministro dignum
judicium tuum hac in parte, quod: Arma sine justitia nihil esse nisi latrocinia,
cum sapientissimis quibusque tenere, & sentire videaris: ideoque *Justitiam Ar-*
mis Svecicis sic omnino induis, & aptas, ut juxta Romanas quoque Leges, Re-
gem, Exercitumque Svecorum in Polonia, Armis quidem decoratum, Justitia
autem armatum esse, monstrare possis.

Sed fateri tamen necesse est me in hac *Justitia* Tua, nihil magis desidera-
re, quam Justitiam, eam nimirum Cujus, ut ait Cicero fundamentum est fides,
& quæ jubet dicere, & facere ea, quæ recta sunt, prohibetque contraria. Huic
enim tantum lumen, tantamque vim inesse veteres dixerunt, ut si Dii cessarent
præter eam nihil esset aliud, cui Deitatis nomen jure tribueretur.

Porro ex adverso Injustitia est, quæ sine fide, audet dicere, & facere ea
quæ prava sunt, suppressitq; contraria, & cui tanta obscuritas, tantaq; maligni-
tas est, ut si infernales illi mendacii Spiritus cessarent, nil præter eam esset aliud
quod Stigiæ imposturæ, & perversitatis nomen, jure obtineret.

Hujus quippetam atræ, tamq; fuliginosæ Naturæ colorem dare candi-
dum, vultumq; appingere Justitiæ, quantum oleum & operam perdere est ipse
experiris, dum iterum Æthiopem lavans, Obscurioribus illis, ut ais, quæ de cau-
sis novi hujus belli, edita sunt chartis, nitorem facere in cassum laboras.

A 3 Neque

Neque enim latet orbem qua Injustitia Arma Svecica primum in ipso-
rum proprium eundemque Regem Poloniae sumpta: qua injuria in Provincias
Reipublicae Poloniae veria, & promota: quam extrema fidei jactura in Poloni-
am novissimum sunt accelerata: quorum omnium notitiam quapiam ingenii in-
dustria, aut sagacitate ex conscientia generis humani aboleri posse frustra ar-
bitraris.

Et recte quidem prius *Brevi illa ac praeliminari Enumeratione causarum*,
Arma hac Regis Svecorum nomine non tantum coram Orbe Christiano excu-
sanda, susceperas, Verum etiam, eorum rationes, omnibus qui illas introspicient, et-
iam *Subditis Republicae Poloniae harum Machinationum ignaris*, ipsum, Regem
probare posse, obtuleras; ac praeterea, multa alia contra Pacta, fidemque publicam.
Subditosque dediti Regis saltitata, uti à proposito tunc compendio aliena, uberiori
causarum declarationi ex ipsis actis deducenda, relinqueras: sed mox hunc Judi-
cem, Orbem nempe Christianum, veluti suspectum, omnesque alios prius placi-
tos refugiens Arbitros ad unicum Nicanorem duntaxat, cum omnibus illis re-
giis rationibus ab ipso statim praeliminio appellasti, ei que tam universalis pro-
positionis Judicium, soli detulisti.

Quis autem ille Nicanor? Dubio procul Dux olim Macedonum, qui te-
ste Plutarcho, simili Armorum Justitiam fretus, Athenas invaserat, populi que Prin-
cipem è fastigio Magistratus sui precipitem egerat; quo i. mirum favorabilio-
rem vix ablimilis causae Judicem, ne inter mortuos quidem reperire potuisti.

Cum verò non Nicanori solum, aut mortuis, sed omnibus vivis nempe
Orbi universo, interlit, Justitiam, eam quae vera & sancta est, & cujus anima est
fides, praecipuum humani generis vinculum, servari, omniumque circa Regno-
rum, & gentium res agitur, paries dum proximus ardet: nemini profecto cu-
juscunque Gentis sit, & Nationis, tantum arbitrium, Regia libertate: *Omnibus*,
qui haec introspicient, delatum, postponendum est: quin super causas illas brevi-
ter tunc propositas, uberius autem Epistola Tua declaratas, concessio uteretur
suffragio.

Quamobrem nec à me alienum esse existimaui harum publicam propo-
sitionem penitus introspicere, & quid tam de singulis iis quam de universa In-
justitia Tua sentiam expromere.

Qua in re verba à me anxia, aut speciosa minimè expecta, quinimo pure
nuda, & simplicia, plus nimirum fidei quam artis habitura: quorum spontaneo,
facili que obsequio latentem in proscenio *Injustitia* Tua, Injustitiam, in apertum
producam, ut eam in verò ipsius vultu clarè conspicias.

Quod

Quod du-
plationem P
nos, & libera
ille videris ill

Nisi que
monuerit; tu
& Judicium &
modi Justitia
necesse habeat

Nam si
am unicuique
unicuique tribu
& appositè hu

Ad quo
Tua, singula
mis, utique
Charra, Easen
habere omnia,

Quas q
Causarum ob
Carolus Gusta
decorasti; sed
rassim modo
contra quam
monstrat, & c
nam & c. in Ti
verò ipsum ta
tulam, & asse
mus, ejusdem
quid jam de st

Quangu

Quod dum aggredior, invitat me inprimis, imò etiam rapit in contem-
plationem Facies Epistolæ Tuæ, Titulo: *Iustitiæ Armorum Svecicorum in Po-*
lonos, & liberanda à magno periculo Germania insignis in qua mihi planè expref-
fisse videris illud Poëticum:

Imminet armorum rabies, ferrig, potas
Confundet jus omne manu, scelerig, nefando
Nomen erit Virtus:

Nisi quod Poëta ille de armis adhuc imminentibus hoc modo primum
monuerit; tu contra, præmonitione omiſſa, armis Causarum propositionem,
& Judicium & promulgationem decreti belli prævertisti. Ideoq; trons hujus-
modi Justitiæ, ad eò me suspensum, & attonitum detinet, ut quærere ex Te ipſo
neceſſe habeam, quid est Justitia?

Nam si cum legibus dices: quod sit, constans & perpetua voluntas jus su-
um unicuique tribuendi, vel certè: Honestè vivere, neminem lædere, jus suum
unicuiq; tribuere: Videamus num causæ & effectus *Iustitiæ* Tuæ convenienter
& appositè hujusmodi definitioni respondeant.

Ad quod dignoscendum, accipiendæ nobis sunt per ordinem Epistolæ
Tuæ, singulæ, & præcipuæ illius partes, formaliaq; & genuina verba, ac inpri-
mis, uti quoq; primò positæ, *Breves illæ, quæ de causis novi hujus belli, editæ sunt*
Chartæ. Eas enim, *Abundè, nisi quod, tardiori Lectori brevitate sint obscuriores, ex-*
hibere omnia, affirmas.

Quas quidem non minus conspicuo involucro *Enumerationis* nempe
Causarum ob quas *Serenissimus ac Potentissimus Princeps ac Dominus, Dominus*
Carolus Gustavus Rex Svecorum &c. &c. coactus est *Regem poloniæ bello adoriri,*
decorasti; sed simul Injustitiæ labe inquinasti, dum alterum Regem, non *Sere-*
nissimi modo, sed & *potentissimi* Titulo donasti, alterum omni prorsus spoliasti
contra quam regula Justitiæ: neminem lædere, jus suum unicuiq; tribuere de-
monstrat, & contra, quàm ipse mox infra scripturus eras: *ob omiſſum* nempe *u-*
num &c. in Titulo S. R. M. Sveciæ, paritati inter utroq; Reges derogatum esse. Te
verò ipsum tantæ Censorem Injustitiæ, omiſſiſſe integrum Regis poloniæ Ti-
tulum, & assertæ paritati tantò magis, quantò, poloniæ & Sveciæ Rex legiti-
mus, ejusdem Sveciæ temporaneo Rege, altior est, derogasse non pudet? Vide
quid jam de statera totius Justitiæ Tuæ sentiendum, & an non dicendū sit illud;

Heu quàm difficile est crimen non prodere vultu!

Quamquam & variatio Reatus in titulis, quorum alter in prioribus
Char-

Chartis Regem Poloniae solum, alter in posteriori Epistola tua Polonos accusat, non valet, nota inconstantia, quae à vera & solida iustitia, aliena est, Varians enim in Jure non auditur.

Sed evolve quae ex illis, obscurioribus Chartis. Caput Iustitiae Tuae, à cuius constitutione, status totius corporis cognosci possit. A capite enim bona valetudo, vel in hoc infirmum cetera membra labare necesse est.

Id porro quam vitioso humore scatet, quantoque cerebri fumo repletum sit, indicat principid, ipsius conceptus, Thema nimirum totius operis Capite, ideoque ibi majori pra omnibus Litera signatum, primoq; positum his verbis: *temerum est: FUROR fit laesa sapiens patientia.* Quod cum Apocryphum sit, & obscurum, quare ex te cur non potius hujus loco posuisti certum, verumque verbum Senecae, quod sic habet: Vetus dictum est: à laeso rixam quæri, atque autem ab esuriente & sitiente, & omni homine quem aliqua res urit. Sic enim verè, & breviter expressisses: Svecos longo Induciarum cum Polonis curriculo lassos, aurisacram famem, sitimq; maris Balthici universi, cum Prussia, inno Polonia, & protectione Germaniae, ab occasione distracta bellis Poloniae accensam, & usque ad fortunam Alexandri Magni, & mensuram Gotticarum olim praedarum ut infra patebit profectam, diutius jam ferre non potuisse, rixamque omnino quærere debuisse. Fames enim & mora bilem in nasum concitant. Quae sanè patientia longitudine Induciarum laesa, & commoditate invadenda Poloniae irritata ad probandam hujus belli causam suffecisset. Sed dictum illud incerti auctoris pro certo themate tam gravis negotii, & quidem Regis nomine assumptum, insuper confudisti, dum postposita patientia, ne quis dubitaret primariam esse causam hujus belli. *Furorem* vetus illud verbum novo ordine posuisti. *Furor fit laesa sapiens patientia.* Horrendum profectò, & contrarium sane rationi principium. Hunc enim, ut ait Sapiens, non frendens, nec caput quassans, sed placidus, & in statu debet esse vultus, cum magna pronunciat. Hicne ergo adeò turbidus, & confusus humor pro fundamento erit omnium hujus belli causarum, qui pyroclastro, vulgò pettardo similis, evertet potius, quam firmabit Iustitiam! quantum enim à recta ratione, tantum à constantia & perpetua, jus suum unicuique tribuendi, voluntate abest. Audi Senecam, quid de Ira duntaxat, quae furor quidem, sed brevis tamen est, sentiat, & dicat: Ira, inquit, quam quidam è sapientibus viris, brevem Insaniam dixerunt impotens sui est, decoris oblita, necessitudinum immemor, in quod cepit peritina, & intenta, rationi consiliisq; praclusa, vanis agitata cautis, ad dispectum æqui, veriq; inhabilis, ruinis similissima, quae super id, quod oppressere franguntur.

tur. Quid verò, idem de *Furore*? *Furentium*, inquit certa indicia sunt; audax & minax vultus, tristis frons, torva facies, citatus gradus, inquietæ manus, color verlus, & ultra; Flagrante & micant oculi, multus ore toto rui or exestuante ab imis precordiis sanguine, gemitus, mugitusque & parum explanatis *vocibus* sermo præruptus. & complosa læpius manus, & pullata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnasque minas agens, cæda visu, & horrenda facies, depravantium se, atque intumescantium. Quæ omnia in Svecis, eorumque hujus belli caulis plane verissima *Abunde hoc unico verbo Furoris, vel tardioriam Lectori ostendisti & expressisti.*

Ergo perge proferre ea, quæ turbidus hic, & visu fædus depravantium sese, acque intumescantium *Furor* parturit, namque

*Fert animus, causas tantarum expendere rerum,
Immensumq; aperitur opus, quid in arma furentem
Impulerit populum, quid pacem excusserit orbi?*

Igitur ab hujusmodi capitis dispositione, adducis in primis *Borium*, & *Krocko* cum militaribus *Coptis*, illum in *Livoniam*, hunc in *Pomeraniam* per *Provincias Regni* transire permittis. Sed cujus illi erant *Ministri*? id porro in *Brevibus Chartis* obscurum, minimè & in *Epistola tua* declaras; nè scilicet *Ductores* *Cæsareos* ad egimen & potestatem *Regis Poloniæ* impertinenter trahere, vel potius *Imperatorem* ipsum de his acculare videaris. Et principio quidem suspicaris duntaxat, quod *haud credi possit*, *Borium*, in scio & invito *Vladislao* *Regni Provincias* pervadere potuisse mox affirmas, quod: potius, certis documentis constet, *instigasse Vladislauum*, eundem *Borium* ut expeditionem illam suscipere. Huic enī igitur, an illi argumento credendum est, nam hæc documenta cuius obscura, cum in *Epistola tua*, ea propter scripta minimè declaraveris id potius, certo constat documento, quod illa, nec certa sint, nec sint, nec Tibi aut cuius mortalium de illis constet.

Quocirca resiliis ad *Lithuanos* quod hi scilicet: *Facti aucthores merito censentur*, quod ubi voluissent impedire potuissent. Ergo tibi novæ *Authori Instiæ*, hic *Autor* est facti, qui impedire non vult, ubi potest? Si saltem complicem dixisses, utique aliquid opinionis huic *Doctrinæ* fecisses. Caterum si *Authores* hujusmodi vel potuissent quidem illud malum opinione celerius, quantumcunque fuit, non à *Svecis* modò, sed ab *agris* etiam propriis impedire & avertere, nec tamen voluissent; quid inde delicti in *pacta* & *Svecos*? nonnè hæc *superba* adeoque *insana opinio* est, tam prædominantem *Syccorum* imaginari *Authoritatem*,

tem, ut ceteri Reges & populi Provinciarum Svecicarum excubitores, & bre-
vi, custodes corporis esse teneantur? nam de reliquo somnio *Suppeditorum*
Krockovio ex Arce Pucensitormentorum quid attinet dicere? cum illa ipsa qua
sertis documentis constare jactasti, neque probaveri, neque infra, aut unquam
probare poteris.

Si porro Poloni illud sic fecissent, prout hoc bello *Germania* ut vocas *Tu-*
Electo, Marchiones, Duces, Landgravii, Comites, & Nobiles fecerunt, qu-
Svecis in Amicam Foederatamq; & nuper Pacis Germanicæ promotricē Po-
loniam contra Regem pactis ejusdem pacis comprehensum, non modò transi-
tum per Ditiones suas indulserunt, verum etiam ipsi in personis suis adhæse-
runt, & tam pia Castra secuti, ingentes prædas à Polonia receperunt, eamque
tot, & tantis aliis damnis affecerunt; tunc profectò meritò violatorum ho-
modo pactorum culpari à te potuissent. Cum verò de irruptionibus illis Bot-
& Krockovii universaliter inter Imperatorem & Svecos, incluso pactis iis-
dem, ut supra, Rege Polonia, Osnabrugis plenè transactum sit, nonnè tu d-
his taliter sopitis, *Furiosorum* gemitum, mugitumque, vel ipse agnoscis?

Sequitur *Oeselia Insula* quam à *Vladislao* tentatam scribis addis que quo-
id ejusdem ad Ordines *Oeselanos* Litera ac Diploma Cubiculario *Bergio* traditum
satis superque commonstrant. Sed adeò non superque; ut nec satis quidem, cum
ea nemo, neque in his ipsis Brevibus Chartis, neque in uberiori Epistola Tu-
viderit, aut legerit. Quæ si protulisses, id potiùs, satis superque commonstra-
rent, Insulam illam ad Livoniam spectantem, Republicæ Polonæ esse prop-
am, Rege, & eadem Republica inscia, per Regem Daniæ Hypothecarium po-
sessorem ad alium nullatenus alienari, aut transferri potuisse; de eoque licitè
& necessario Ordines moneri, imò Regem & Rempublicam sine ullo Pacte-
rum Svecicorum præjudicio protestari debuisse. Satis præterea superque eom-
monstrarent, Svecos, hac quoque in parte, pacta Induciarum fregisse, quæ de-
rantibus iisdem, adversus Regnum Polonia, eique mediatè, vel immediatè
subjectas Provincias, nec quicquam moliri tentare permittebant, dum in te-
gum Regis & Regni Polonia, avulsionem, dictæ provinciæ moliri, tentareque
& exequi non dubitarunt. Quæ in re polonorum animos insuper exasperant
quid nisi *Furoris* inquietæ manus persuaferunt?

Succedit *Tentata fides Subditorum Regni Sveciæ in Livonia*: iæ qua habet
Regnum Sveciæ aliquos subditos, præter milites, & bonorum occupatores
non constat. Alioqui Subditorum Regni Polonia, illius provinciæ incolarum
solicitare fidem quid opus? cum ea Regi Regnoque Polonia jurata anima
ipf-

ipforum satis superq; sollicitet. Undè porro hæc allegatio præsertim *haud incertis illis ut scribis testimonis* in Epistola non probata *Furore* vanis agitato causis vacare non potest.

Cum Rege *Danie Christiano IV. ut & Arnheimio, & Raudisio* molitiones, in brevi illa *Enumeratione* recensere longum esse dicis, & à proposito tunc compendio alienum. Recensesne in uberiori Epistola an *Furorem* comparantem dispares personas, & in mortuos proVectum in eodem statu relinquis? aërâ, belli causam suggerente, invidia, quod olim Rex *Vladislaus* illius amicitia, horum obsequiis inconsultò scilicet affectu *Suecorum* usus fuerit.

Atque hæc talia & tanta tempore *Vladislai IV.* in *Suecos* verbo criminali: patrata, scribis. Quem ergo *Regem* (quando quidem in Titulo Brevis hujus *Enumerationis* innominatum posuisti,) *Rex Suecia* ob has causas bello adoriri coactus est. An mortuum *Vladislaum*? ut is jam corregnat in cœlis, ut *Armorum* securus, ita prætensionum *Suecicarum* purus, & immunis. An vivum *IO AN-NEM CASIMIRVM*? at hic per leges Divinas & humanas, ad factum fratris non tenetur. An *Polonos*? at non hos, sed *Regem Polonia* bello adoriri coactum esse scribis, quinimò *Subditos, Republica Polona, harum machinationum ignaros* esse in fine testaris. Nam si hos statum *Reipublicæ* non constituentes intelligis, utpote *Civitates minores, oppida, & villas, ac totam plebem*, quid ad eos spectant ea, quæ sunt status? sin illos qui ad statum *reipublicæ* pertinent, ignaros esse asseris, quid iis ignaris per regem fieri, aut ad effectum perducipotuit? sic quæ non à *Iustitia, & veritate*, sed à præcipiti *Furore* veniunt, se ipsa subvertunt.

Transis hinc ad tempora *IO ANNIS CASIMIRI* in quem

Furore cecus, idem, an rapit vis acrior

novum *Suecorum* regem videamus.

Igitur illi primum crimen hujus nomine, obiicitur. Quod scilicet *commendatione Christinae Regine compos Regni factus* nihilo tamen *minor & ad pacem fuit propensior*. Mirum est quem nondum initem aliquando fuisse dixisti, huic jam nihilo mitioris facti gradus unde competit? ac nonne morosa hæc, & à *Furore* decoris, oblito proiccta tibi videtur *Officii & humanitatis* præsertim alienæ exprobratio? Quod enim virtutis reginæ fuit, id nō *Carolo Gustavo, aut Succis*, sed illi ipsi rex *Poloniæ* debet, ut pote quæ non solū commendationem illam sibi præstiterit, sed & *jura sanguinis & pactorū integrè secū, & inconcussè coluerit*. Sed plus tamen debet *Deo, & meritis Majorū, & regis virtutibus suis*, quæ cū prius & potius ad solium hujus regni commendatū. *Ad æternā cū illa pacē nihil fuisse*

B 2 se pro-

*se propensionem negant omnes Actus, & ipsi præcipuè Lubecenses congressus de industria ut infra patebit à Svecis subverti. Quod si vel ad æternam cum illa pacem non fuisset propensior, fuerit verò propensior ad eandem cum Carolo Gustavo, idconè hic propensionem hujusmodi reiicere, ac potius in *Furorem* paci præcluium, necessestudinum imminorem, verti debuerat?*

Exageras Quod Rex Polonia contra initia insignis illius amicitia fecit, quod in commercio Literarum cum Regina Latina Lingua nisi noluerit. Addisque ut hac viâ ipsum fundamentum Pactorum convelleret. Potesnè hujusmodi fundamentum Pactorum cuiusvis obscurum, in Epistola tua deducere & commonstrare? Quippè literas illas Gallicè scriptas, aut susceperat Regina, & non fuisse contra jura Pactorum & amicitia scriptas judicaverat; aut non susceperat, & satis non pœnæ modo, sed & injuriæ fraterno Regis animo suaviori methodo sese compellantis intulerat, de qua huic potius, non Svecis querendum erat. procul itaque à Fundamento pactorum causa hujusmodi abest, nisi Furori ad dispectum æqui veriq; inhabili ubi tectum est, ibi fundamentum esse videretur, & è contra.

Repetis deinde insudasse Regem Polonia defectioni Subditorum in Livonia, Riga capiendæ consilia aguisse, idq; certo certius liquere. Sed unde certò certius Orbis Christiano cui hæc scripsisti liquere potest quandoquidem nec in Brevi hac Enumeratione, nec in uberiore Epistola tua probaveris! Qua in re nonne hunc quoq; Sermonem esse Furoris parum explanatis vocibus præruptū quisque perspicit?

Quò eodem pertinet illud quod subnectis Comperitum habere S.R. M. Kozakorum Gentem à Rege Polonia sæpius invitaram fuisse ut in Livoniam irrumperet. Inprimis Kozakorum denominationem ignoras. Non enim ii sunt Gens aliqua distincta, sed militia Regis & Reip. Polonæ ex subditis tam Regiis quam Nobilibus, & Spiritualibus ut plurimum Russiæ provincias incolentibus collecta. Quæ dum in fide est, non invitari à Regibus Polonia, sed juberi, & iis obedire suevit: dum ab officio nuper excidit, ad eò ad ea quæ sunt contra pactorum fidem non invitatur, ut potius ad fidem Regi & Reipublicæ ac ejus exemplo omnibus circum Vicinis & foederatis servandam adigatur. Quo factum est, ut dum eos Rex, & Respublica à violandis cum Imperatore & Reiarum Pactis suis coarctasset, inde ortam defectionis eorum flammam sustinere potius quam per eos fidem pactorum etiam barbari violare maluerit. Sveci porro quod à concitatis iisdem & cæteris contra poloniam hostibus de seipis probè sci-

bèsciunt, id in alijs facile suspicantur ut ait Seneca. Pessimum in eo vitium est, qui in id quo insunt cæteros putat furere.

Hæc tamen omnia non facta à Rege Polonia sed duntaxat cogitata assensu, quod scilicet *Regi Polonia illa pessime cogitata aavertus innoxios & innoxios observantes Suecos exequi non potius fuerit.* At scrutator cogitationum solus Deus est, illenè igitur an malus Genius cogitata Regis Poloniae Sæcis revelavit? Nā et si hi Spiritibus Infernalibus pro familiaribus uti dicantur, ut & Julius Magnus Archiepiscopus Upsalensis Suecorum, Gothorumq; Præfatus Historiæ Svecicæ scriptor testatur libro 3. capite 21. In illis Regionibus literalis sensu Sedem esse Sathanæ, & indicibili ludificatione, variisq; formis habitatoribus illorum locorum applaudere: credi tamen non possunt cogitata hominum nosse, nisi ea ludificatione Svecia revelariat, hiq; sic revelatis crediderint. Cujusmodi revelatione ad arma concitari, quis infernalis Furoris esse negaverit?

Jam verò postponens hæc ais: *Et potuissent hæc fortasse diutius inulta tolerari. Verum ex quo Sveciam Rex, & Respublica Polona ostentatione perpetua Pacis toties ludificavit, & interim crebris Nuntiorum missitationibus, interim binis Lubeca congressibus fucum Svecis fecit, non esse se à perpetua pace alienum necessitatem S. R. M. imposuit inferendi belli.* Ergo hic est murus omnium causarum hujus belli, nimirum ostentatio Pacis perpetuæ, eaque sola à Rege Poloniae fractæ sunt induciæ? Quæro ex te qui ostentavit pacem perpetuam, habuitnè animum frangendi inducias, an potius non modò has conservare, sed iis insuper pacem perpetuam addere plus voluit, quam debuit? Ostentatione quidem armorum atque arma provocantur aliquando, ostentatione pacis ea provocari vix unquam auditum est. Ne barbari quidem oblata pace irritantur. Imò in feris ipsis blandè tractatis scimus rabiem extinguere, quam Svecorum Furor superavit.

Quo ergo sine Rex Poloniae pacem Svecis ostentavit? Dicis primò *Nulla alio sine quam ut tempus traheret.* Cur verò non declarasti quodnam tempus hoc modo traheret. Non enim tempus Induciarum, nam hoc ipsum per se trahebatur ad Annum 1661. Non etiam tempus Pacis perpetuæ, quod amplum restabat ad exitum pactorum; & cujus lucranda causa insuper Legatos in Sveciam Rex Poloniae miserat, ut infra patebit? Igitur trahebat tempus Svecis invalidendæ Poloniae, & frangendarum Induciarum, quas scilicet illi citius frigidissent, nisi hæc ostentatione allati fuissent.

Deinde; *Vi nocendi facultatem captaret.* Unde nosti finem hunc Regem Poloniae in animo habuisse qui præsertim cinctus aliis hostibus, his potius nocendi facultatem captare satis habuerit! cum interim Sveci nil magis quam il-

li nocendi, & abrumpendorū pactōrū facultatē captaret, ut infra ipse docebis.

Item ut *hostes in Regnum Suecia concitaret*, concitavit nē aliquos, an potius concitatos in se à Suecis continuò reprimere necessum habuit?

Denique ut *occasionem Suecis adimeret finiendæ gravissima illius controversia, quæ hæc Regna per multos annos afflixit*, hoc quàm verum est, vide pugnam tui ipsius calami contra eandem occasionem dum dicis infra: *ut pluries quàm bis Commissarii convenirent cōtra sensum pactorum esse*. An igitur Rex Poloniæ Suecis, an hi Regi Poloniæ occasionem finiendæ illius gravissimæ controversiæ ademerint? te ipsum tuæ contradictionis appello Judicem.

Aqutu ostentationem illam pacis fucatam *docere vis*, sequentibus quasi obiter dicendis, *quam parum animi regi Regnoque Polonia ad pacem perpetuam fuerit*. Dic mihi si non parum, sed nihil prius animi Regi & Regno Poloniæ fuisset ad Pacem perpetuam, idē nē Suecis, nihil itidem animi esse debuit ad servandas Inducias? Nonne studium pacis perpetuæ fuit Actus voluntatis? Induciarum conservatio Actus necessitatis, ut indicant ipsa Pactorum verba: Licet Tractatus pacis perpetuæ non successerint firmas tamen & inviolabiles manere debere Inducias usq; ad exitum Pactorum. Quod ipsum insuper Lubecæ mediante Legato Gallico instrumentaliter per verba: Liberum erit utrique parti à Conventu abscedere illæsis Induciis, reciproce cautum & subscriptionibus partium firmatum fuit. Salva igitur est semper fides Polonorum ad Pacem perpetuam, quæ nimirum pax ipsis adesse & abesse potuit sine Induciarum corruptione, Succorum, unde ruptis Induciis, semel abiit, nunquam amplius revertitur.

Tu nihil ominus fucum illius, quasi à Rege Poloniæ factum, fucando ais: Quippe primo congressu Commissarii Polonici plurimis vitis refertas plenipotential adduxerunt, ubi Titulum S. R. M. Suecia sibi arrogavit Polonia Rex. Plurima vitia quandoquidem te specificare meritò puduit, non est quod tibi ad ea respondeam. Titulum verò S. R. M. Sueciæ, cur non sibi arrogaverit Poloniæ Rex? Nonne enim idem est legitimus, & Hereditarius Rex Sueciæ? At subrutum hoc modo fundamentum Pactorum dicis, idem scilicet quod & de lingua Gallica Orbis obscurum, nec tamen per te declaratum. Nam si exemplum & cæterati Tituli pactis appositi, pro fundamento intelligis, ea & cæteratio soli instrumento Pactōrū data est, non autem cautum, ut omnino trahi debeat ad alia. Ubi igitur lex non expressit, nec nos exprimere debemus. Alioqui si hoc esset Pactōrū fundamentū certē Regi Poloniæ à Titulo Regni Sueciæ ad omnes etiam Reges & Gentēs quod non incusas duratibus Induciis abstinendum fuisset. Porro pleni-

poten-

potentia illa non ad Suecos solum, aut in Sueciam, (licet nec hoc pactis vetitum fuerit) sed & ad Legatos Principum Mediatorum in Germaniam missa fuit; ubi non de Induciarum interventionibus, sed de Regno Sueciæ agendum erat. Quem ad Actum Titulum Regis Sueciæ, aliàs perpetuò, ad omnes gentes, usitatum, tunc saltem sibi ipsi negare, & detrahere, quid aliud fuisset, quam sponte se Regni illius Hæreditario jure spoliare, nec jam congressu illo, & Mediatione Principum indigere? Data est & cæteratio Pactis, quoad Inducias, salvo negotio principali, de quo bellum suspensum erat; non quo ad pacem perpetuam, quæ Lubecæ extra materiam Induciarum tractanda fuit. Et verò si illa Plenipotentia, vel cum & cæteratione sola, sine expresso Titulo adducta fuisset, putasne minus rei substantiæ in tali &c. &c. &c. quam in expresso Titulo contineri? ut dum rex Sueciæ, post Titulum Ducis Finlandiæ ponit triplex &c. &c. &c. Ideonè minus tibi censetur idem, Carelliæ, Bremiæ, Werdæ, Stetini, Pomerniæ, Rügen, Ingræ, Wismariæ Princeps? pariratione si Rex Poloniæ in illa Plenipotentia solâ & cæteratione usus fuisset, ideonè tibi minus esset Suecorum, Gottorum, Vandalorumq; Hæreditarius Rex? ut quid igitur de re indifferenti, & tam expresse quam non expresse, unam eandemq; vim redolenti nec pactis circumscripta tam acriter ibi à Suecis certatum est, ut illum Congressum ob id solvi, aut differri necessum fuerit? Quod autem asseris; *Commissarios Polonicos fidem fecisse Legato Gallico habituros Commissarios Sueciæ intra trium vel quatuor hebdomadarum spatium, alias, & emendatas plenipotencias, nulla tamen advenire, quod Regem suum à tam præjudiciosa sibi mutatione alienum compellere non sint ausi.* Certum habet Polonis non tam flocci esse fidem, aut tam servile regum in re iusta metum, ut Suecis. Si enim fidem absolutè fecissèt, certè & Regem suum compellere ausi fuissent. Sed non solent audacter fidem alienam perstringere, qui merentur, ut illis ipsis fides habeatur. Nam & in hoc fides tua ipsius cespitat dum omittis, quod res est Polonos nimirum fidē illā eatenus fecisse Legato Gallico adducendæ pro voto Suecorum Plenipotentiæ, quatenus tantisper de negotio principali sub illa eadem fide tractaretur. Quod recusantibus Suecis quantum animi non ad pacem modò perpetuam fuerit sed ad ipsas, quæ illis captionibus industriè subruebantur Inducias facilè inde quisque intelligit.

Secundo Lubecensi Congressu, hoc præter alia in mora fuisse dicis, quod Sigillo Plenipotentiæ Regis Poloniæ Insignia Regni Sueciæ essent impressa, contra quæ pactis congruens erat. At moræ illius causa nō in Polonis sed in Suecis fuit, quippe rem nō iustam sed duntaxat quasi pactis congruentē urgentibus. Alia autē ratio est congrui quod peti, alia iusti & necessarij quod exigi debet. Porro Insigniū illorum

alioqui

alioquī Polonicorum, etiam si Svecica fuissent, è Sigillo consueto erasio (multo magis quàm Tituli subtractio) abfuisse à iustitia cui injuriam nulla pactorum lex irrogare aut voluit, aut potuit. Eradere enim Insignia Majorum suorum, quid aliud est, quàm Progeniem eorum se esse negare? Ut si tu diceres Regi Sveciae, ut congruentiæ cuiusvis ergò, Insignia Comitum Palatinorum Rheni ex Sigillo eraderet, iustumne postulares? Attamen concludis quod hæc: scilicet: *res æquissima à Polonis, ammentibus Mediatoribus non potuit impetrari.* Quæ sane res cum talis fuerit, ut eam impetrari oportuerit nonnè minimè debitam & obligantem fuisse, & ipse testaris? Vide ut hanc quoque causam gladius ipse tuus conrodiat? De testimonio Zadikii Cancellarii, quid opus dicere? quod si vel ex obscuritate proferre potueris, uti minimè profers, ab illo solo inter plures ibidem præsentis Regni Poloniæ Commissarios datum parem Pactis publicis, à quibus id alienum est vim obtinere non posset.

Nihilominus imponis, quod: *Hæc potissima cura Regi Poloniae fuerit quo tempore falleret.* Fallere si libenter suspicantur in aliis, qui ipsi libenter fallunt. Fallere porro tempus in tam serio negotio Regi Poloniae non modò per decus Regium, & integritatem Commissariorum suorum, sed & per naturam ipsius temporis ad exitum Induciarum currentis nec licuit, nec libuit. Nonnè potius Svecorum hæc potissima cura fuit, quo tempore fallerent Induciarum, ut res demonstrat? Quid enim aliud agebant, quàm ut ex illis congressibus, non remedia pacis, sed venena perimendarum Induciarum ad fucum Orbi exhibendum conficerent? Unde jam hæc

Curando fieri majora videmus
Vulnera quæ melius non tetigisse fuit.

Legatos per Canasium indicatos culpas: quod non propriè in Sueciam accesserint. Velim doceres quæ fuit illis properandi necessitas? cum Pactis præscripti fuerit: licet Tractatus illi semel atque iterum non successerint, firmas nihilominus, & inviolabiles manere debere Inducias. Cum verò & ipse addas infra, hæc verba: *Licet non obligata fuisset S. R. M. Suecia ad reassumendos Tractatus cum semel atq; iterum frustra tentari fuissent.* Dic mihi qua ratione disparitatis S. R. M. oloniæ ad accelerandam Legationem in Sueciam eorundem Tractatum causa obligatam fuisse probas? nisi quod Furori depravantium sese atque intumescantium sic æquum fuisse visum est

Cum verò nihilominus sat tempestivè Stockholmæ adfuisset illa Legatio, qua fide eam ut in his brevibus, & obscuris Chartis, ita in declaratoriis

Epistola

Epistola suppressisti, & obscurasti? Nonne quod hæc sit extrema ruina omnium causarum, adeoque totius Justitiæ Tuæ, ut infra videbis?

Necte pudet contrarium scribere, quod: *Legatorum loco missus quidam Ioannes Morsternius appellatus*. Qui non loco illorum missus, sed uti internuntius illis præmissus fuit. Neque porro is, quidam appellatus, ut fortè Kochius, vel pleriq; Majorum etiam Suecorum; sed Nobili claraq; in Regno Poloniæ Familia natus, Dignitate Dapifer Sandomiriensis & Regiæ Cameræ Aulicus Familiaris, ac intus Secretarius, virtutibus meritisq; Majorum, & propriis in Rep. conspicuus. Utpote qui præter alia, & à Uladislo ad Imperatorem Ablegati, & à moderno Rege ad Principem Transilvaniæ Legati munus cū summo utroque honore & pro voto Regum & Reipublicæ obicit. Qua verbi injuria Internuntium Regium afficere, justumne, & dignitati Regiæ, Regniq; conveniens cuiquam videri potest? Neq; enim talia scommota inter privatos etiam, nedum inter Reges, & Reipublicas de *Justitia* locum habere debent.

At: idem Morsternius literas tantum attulit, id præjudicii involventes, ut Rex Poloniæ sub annis Regnorum suorum cum unum tantum habeat, videlicet Poloniæ Regnum, ad calcem literarum commotus inuenerit se Sueciæ Regem. Quid opus est innuere? Nonne id unicuique Suecorum testis ille quem Deus associavit animæ, ut eam reprehenderet, de erroribus, satis superq; innuit eum esse Hæreditarium Sueciæ Regem? Unum quidem Poloniæ Regnum habet possessione, sed alterum Sueciæ habet jure. Et quidem tali, quod non scriptum, sed natum, nec ab homine, sed à DEO datum, & acceptum est, & quod sine facto ipsius ad alium legitime transferri nequit. Tantum tamen moderationis Carolo Gustavo, licet non modò contra Jus, suum naturale, sed & contra Pacta etiam Induciarum, ut infra patebit Regno illi imposito præstitit; ut illi, ad tempus Induciarum, tam iisdem per Morsternium, quàm aliis datis literis Titulum Regis Sueciæ indulserit. Quod quis non grate suscipiendum potius, quàm calce literarum pro suo arbitrio explicata una cum internuntio Regio retrudendum dixerit, qui quidem, ut ait Lipsius, Cerebrum in capite non in calcaneis gerit? Nonne enim *Furor* est unacum abruptis Induciis illum ipsum tam scrupulosè custoditum titulum Regium sibi ipsi abruptum? Illis enim cessantibus totum negotium ad suum principium illumque Terminum revolutum est, in quo Induciis utrisque suspensum fuerat, dum nimirum Sigismundus Polon: & Sueciæ Rex Gustavo Adolpho alium quàm Sudermaniæ Ducis Titulum (qui nec ipse nunc externo Carolo Gustavo debetur) tribuere nefas esse duxit. Aliò qui si Titulum Regis tribuisset, universa belli causa jam tum sublata fuisset.

C

Par

Par ratio: *Omissa unius etceterationis in titulo*, ut ais S. R. M. *qua paritati inter utrosque Reges ex Pactorum praescripto observanda derogaret*, de qua planè Seneca: ut ulcera non ad levem tactum modo, sed & ad suspicionem etiam tactus condolefcunt, ita animus affectus, minimis offenditur, adeò ut quosdam salutatio, Epistola, oratio, & interrogatio in litem evocent. Nunquam sine quere illa ægra tanguntur. Quæ verò ægritudo *Furore* major? qui si abfuisset, nonne satiùs erat Responsorium Titulum pari numero, & cæterationum rependere, quàm unum &c. fide publica & Jure Gentium pluris facere? Neque enim dubitandum fuit Regem *olonix* adeò Regium animum habere, ut nulla re minus Regum aliquem æmulari velit, quàm etceterationum gloria; ac proinde nec omissionem ad se earum alicujus pro injuria habiturum fuisse. Imò si Carolum Gustavum hujusmodi *voculis* adeò affici scivisset, certè illas liberaliter ipsi addidisset, prout & sequentibus literis numerum earum abundè eomplèr fecit, quo tamen ac insuper ipsa Legatione infra dicenda præjudicatum Suecorum animum à violanda Induciarum fide minimè cohibuit.

Licet autem superiores causas non causas ipse postposueris, præter solum quasi fucum ostentata pacis perpetuæ, nec plures alias enumeraveris, tamen veluti plurimorum & innumerabilium delictorum extremum addis quod: *ne quid intactum relinqueret Rex Polonia, quo jugulum Status Suecici periret*, Peregrinas etiam Classes in mare Balti cum inducere conatus est, fœdera que cum variis Principibus populisque, qui dictum mare accolunt, ac frequentant, inire S. R. M. sola exclusa, ut luce meridiana clarius sit, dictas Classes adversus S. R. M. Regnumque Sueciae fuisse destinatas, commodius sanè fecisses, si locò lucis meridiana, nomina potius variorum illorum Principum, & populorum edidisses. Nonnè verò Regnum Poloniae tantundem habet maris Baltici (quod Æneas Silvius Prutenicum vocat quantum Regnum Sueciae? si ergo Suecicum vicinis ejus pacta ineunt S. R. M. Poloniae Solà exclusa, huic non conatus sed Actus idem cum non licuisset?

Ad extremum occurris objectioni, *Imperatorum reponis que primo: Per Commissarios ad fines Livoniae juxta Pacta, nihil plus obtineri potuisse, quam per binos Lubeca Conventus*. Undè hoc scire potuisti? an potius divinatio hujusmodi pigri, imò nolentis erat? quid enim quisque possit, nisi tentando non didicit. Enim verò Lubecense negotium quanto majus fuit, nempe ratione pacis perpetuæ? hoc quanto minus de differentiis & injuriis ab utrinque subortis sopiendis? Quod prout illi comparari non potuit, ita ab hoc argumento, divinatio tua certa vel probabilis haberi nequit.

Secundo:

Secundo:
Polonia violatis
us, aut justus ad
tis: ut nimirum
as Livoniae fo
cet semel placit
pertinaci, in ali

Tertio: n
rum esse: idq
Gentium luab
perutiles Parti
congr. illu. or
omnes Gentes
re congressus
tionis. Quæ
fuerant iubl
impensarum
Tuae producit

Recte:
fris constat ja
se, quam justu
proinde S. R.
utile, & nece
tum fuit, nem

Insupe:
introspectent,
re posse. Ma
Epistola ead

Sed ma:
Illa qua de ca
enim creden
contra Pacta
sarum declar
tur hac obte
positionibus co
posse, ut sup

Secundo: cum nihil præsidi in pactis habuerit S. R. M. quippe toties à Rege Polonia violatis, ad arma recurrere necessum fuit. Poterat ne quælo aut promptius, aut iustus adinveniri Pactorum Præsidium, quàm adinventum est ipsis Pactis: ut nimirum Controversiæ ab utrinq; exortæ per Commissarios circa fines Livoniæ sopirentur & deciderentur? nisi Succis ab huiusmodi præsidio liceat semel placito, quod amplius displicere non debuit, Furore in quod cepit pertinaci, in alium colorem versi abhorruissent?

*Tertio: ut pluries quàm his Commissariis convenirent, contra sensum Pactorum esse: idq; ne irritus sæpissimè congressus mentes exacerbaret, & partes omnium Gentium ludibrio exponeret, maximarumq; impensarum causa esset. O aureas & peritiles Parti utriusque rationes! scilicet enim minùs conflictu armorum, quàm congressu Commissariorum mentes exacerbantur, & minus est Ludibrii apud omnes Gentes, Pactorum fidem frangere, quàm irritos Commissionum solvere congressus: aut minoribus impensis bellum indiget, quàm Actus Commissionis. Quæ omnia adeò profundè considerata, nonne Legatione in Sueciam fuerant sublata? qua mentes Suecorum exacerbari, aut ludibrio exponi, aut ipsis impensarum causa dari non potuit? sed hanc à te obscuratam è latebrit *Iustitiæ* Tux productam iri infra videbis.*

Recte ne igitur Breve in hanc Enumerationem Causarum, quæ solis ciferis constat jam concludis. *Ex hisce omnibus Orbis Christiano liquido constare posse, quàm iustum S. R. M. contra Regem Poloniæ bellum quàmve necessarium sit, ac prorsus de S. R. M. excusatum fore? Quam enim injustum sit quisque videt, quàm utile, & necessarium Suecis ne scilicet fame in sua patria tabescerent astutatum fuit, nemo dubitat.*

Insuper addis Regium promissum. *Has rationes S. R. M. omnibus, qui hæc introspiciunt, etiam subditis Reipubl. Poloniæ harum machinationum ignavis probare posse. Magna certè Iustitiæ fiducia, Quod tamen Rex ille numper te in hac Epistola ea de causa scripta præstiterit, jam videamus.*

Sed mox in principio huic promisso Regio directè pugnas dicens quod *Ille quæ de causis novæ huius belli editæ sunt Chartæ, abunde exhibent omnia. Cui enim credendum est? An illis Regis Chartis quæ dicunt: Sunt & multa alia contra Pacta, fidemq; publicam Subditosque S. R. M. facturata, quæ uberiori causarum declaratione ex ipsis Actis deducenda relinquuntur. Item ut cætera omittantur hæc obiter dicenda sunt. Deinde, Quæ singula recensere longum foret, & à proposito nobis compendio alienū. Deniq; in fine: Has rationes S. R. M. omnibus probare posse, ut supra: quo toties repetito testimonio Regio minime eas abnè exhibere*

omnia liquet. An potius credam Epistolæ tuæ quæ affirmat quod: *Ille abunde exhibent omnia.*

Addis quidem: *Nisi quod brevitæ sint fortassis tardiori cui lectori nonnihil obscuriores.* Sed sane novum est, tarditate legendi sensum obscurari, celeritate verò ejusdem obscuritatem elucidari, contra quam à Sapientibus proditum, quod: Non properanti omnia clara, certaque sunt, festinatio omnis improvida est, & cæca. Alio qui per tardum Lectorem imperitum intelligi, dicere non potes, cum illæ chartæ imperitis ibidem explicatæ sint, quod: *Non dubitaret S. R. M. quin Rex Polonia apud imperitos rerum & ignaros Actiones S. R. M. sit tractaturus.*

Immeritò itaque arguis Nicanorem: *non vacare culpâ quod illis lectis nondum acquiescat:* quomodo enim Obiter scriptis acquieverit, cui & orbi Christiano, & omnibus qui illas introspectient multa alia contra pacta facta, uberius ex Actis ipsis deducenda, & nonnullorum recensio à proposito tunc compendio aliena insuper omnium probatio Regio nomine promissa est?

Attamen promittis, *daturum te operam, ne quis illum error amplius hac in re agitet.* Ergo videbimus si fortè Ariadnæ filum reperiēs quo illum ex hoc errore educas.

Sed jam & ipse errorem metuis præcavens tibi his verbis. *Nisi autem vehementer fallor. Armorum quidem Iustitiam clarè docuero si ostendam duo.* Si igitur illa Duo non ostenderis, nec Iustitiam quidem clarè docueris, vehementer falli te ab ipso met judicatum memineris, prout jam dictio: *Quidem Iustitia* appositâ nota est improprietatis.

Quæ autem sunt illa duo? *per Polonos scilicet non per Suecos stetisse hætenus, quo minus dudum inter populos illos firma ac perpetua pax viguerit.* Polonos porro multis modis Induciarum leges fregisse, quæ sanctè hætenus à Suecis sunt observatæ, ac proinde culpa sua latissima arma hæc tempus in se provocasse. Quæ quomodo jam probaturus sis observabimus.

Principio, igitur tenendum esse, dicis, quod Originem belli non Sueci sed Poloni dederunt, neq; enim Suecorum aliquis ante hac unquam Polonorum quenkam laferat, multò minus Remp: eorum aliqua affecerat injuria, donec Sigismundus infestis armis adjutus valida Polonorum manu Patrium Sueciæ regnum adortus est. Quo ipso principio vehementer falleris, simulq; Nicanorem fallis omisssa Esthonia. De qua uti parte Livoniæ dum Polonis à Moscho ex pactis reddi debuit, ob idque negligentius jam ab hoc custodiretur per Suecos intercepta, controversia inter Stephanum Poloniæ, & Joannem Sueciæ Reges ad bellum propendere

endere videbatur, nisi Stephano humanis exempto, Sigismundoq; ad gubernacula Reip. Polonæ promoti Joannes Pater eam Provinciam Regno Poloniz restituendam per legatos cavisset. Qua tamen minimè post mortem ejus restituta, imò fide pactorum illorum per Suecos fracta originem inimicitia, jamque tum causam belli, non poloni sed Sueci dederunt.

Porro & tuis ipse verbis *neminem*, scilicet, Polonorum *lesum aut* ^{emp} *emp* ^{eo} *eo* ^{aliqua} *aliqua* ^{affectam} *affectam* ^{fuisse à Suecis} *fuisse à Suecis* ^{injuriam, donec Sigismundus} *injuriam, donec Sigismundus* ^{Patrium Sueciae} *Patrium Sueciae* ^{Re-} *Re- ^{rum adortus est,} *rum adortus est,* ^{nolens fateris primam hanc fuisse Polonorum à Suecis inju-} *nolens fateris primam hanc fuisse Polonorum à Suecis inju-* ^{am.} *am.* ^{Quæ etsi non prima fuit, ut supra ostensum est, injuriam, tamen fuisse vi-} *Quæ etsi non prima fuit, ut supra ostensum est, injuriam, tamen fuisse vi-* ^{ritatis cogente agnosces.} *ritatis cogente agnosces.* ^{Idem enim est dicere non factam injuriam donec} *Idem enim est dicere non factam injuriam donec* ^{Sigismundus Regnum adortus est,} *Sigismundus Regnum adortus est,* ^{quod & tunc primum factam dum Sigismundus} *quod & tunc primum factam dum Sigismundus* ^{Regnum illud adortus est.} *Regnum illud adortus est.* ^{Quæ enim inajor Polonis inferri potuit injuria, quam} *Quæ enim inajor Polonis inferri potuit injuria, quam* ^{non bellico sed aulico apparatu, non cum infestis armis, sed cum amicis a-} *non bellico sed aulico apparatu, non cum infestis armis, sed cum amicis a-* ^{mis & egerum suum eundemque Suecorum in Sueciam comitantes tegebur-} *mis & egerum suum eundemque Suecorum in Sueciam comitantes tegebur-* ^{q; securè quietos classe circumdari, calumniis, & fraudibus onerari, ad Lin-} *q; securè quietos classe circumdari, calumniis, & fraudibus onerari, ad Lin-* ^{opiam infestis armis impeti, & non sine quidem Clade Suecorum profligari,} *opiam infestis armis impeti, & non sine quidem Clade Suecorum profligari,* ^{quoq; dignitatis, & vitæ discrimine egi simul injecto è regno tandem ex-} *quoq; dignitatis, & vitæ discrimine egi simul injecto è regno tandem ex-* ^{illi?} *illi?* ^{Quod certè non evenisset, si rex SIGISMUNDUS infestis armis, vel potius} *Quod certè non evenisset, si rex SIGISMUNDUS infestis armis, vel potius* ^{libro exercitu, ut fuisset. Zanoscius quam fide Suecorum securior Regnum illud} *libro exercitu, ut fuisset. Zanoscius quam fide Suecorum securior Regnum illud* ^{um accessisset.} *um accessisset.* ^{Quidni autem securum redderet, & naturalis fides, & Jura-} *Quidni autem securum redderet, & naturalis fides, & Jura-* ^{mentum Suecorum sibi novissimè præstitum, ac primum olim Gustavo Avo-} *mentum Suecorum sibi novissimè præstitum, ac primum olim Gustavo Avo-* ^{ro Arrosiæ anno 1564. in sempiternum consecratum his verbis: Unanimiter,} *ro Arrosiæ anno 1564. in sempiternum consecratum his verbis: Unanimiter,* ^{specialiter coram Deo, ejusq; Sanctissimo verbo pollicemur, quod quousq; & eren-} *specialiter coram Deo, ejusq; Sanctissimo verbo pollicemur, quod quousq; & eren-* ^{is Rex Gustavus, & ejus Prosapia viget, illam pro nostris & Universi Regni natu-} *is Rex Gustavus, & ejus Prosapia viget, illam pro nostris & Universi Regni natu-* ^{ribus, & Electis regibus agnoscimus, & deligimus in contrarium, neq; inimicitia,} *ribus, & Electis regibus agnoscimus, & deligimus in contrarium, neq; inimicitia,* ^{amicitiæ favores, munera, consanguinitas, odia, simulas, aut cujuscunq; generis cau-} *amicitiæ favores, munera, consanguinitas, odia, simulas, aut cujuscunq; generis cau-* ^{vel hominum fraudes, insusurrations vel mina Nos unquam permovebunt. Et} *vel hominum fraudes, insusurrations vel mina Nos unquam permovebunt. Et* ^{ra: nullis omnibus fidelissimè sine dolo malo, mora, novis inventionibus, quacunque} *ra: nullis omnibus fidelissimè sine dolo malo, mora, novis inventionibus, quacunque* ^{mana astutia satisfacere & ea inviolabiliter, irrevocabiliterq; exequi conabimur} *mana astutia satisfacere & ea inviolabiliter, irrevocabiliterq; exequi conabimur* ^{unumiter, & peculiariter vigore nostri juramenti, ratione famæ, conscientia, vi-} *unumiter, & peculiariter vigore nostri juramenti, ratione famæ, conscientia, vi-* ^{fortunarumque in verax & sempiternum testimonium illa stabilimus & confir-} *fortunarumque in verax & sempiternum testimonium illa stabilimus & confir-* ^{mus. A quibus proinde neq; gratia, munera, simulas, consanguinitates, amici-} *mus. A quibus proinde neq; gratia, munera, simulas, consanguinitates, amici-* ^{aut inimicitia, vel alia hominum passiones, instantia, vel ad inventiones Nos un-} *aut inimicitia, vel alia hominum passiones, instantia, vel ad inventiones Nos un-* ^{um remorabuntur, aut dimovebunt. Ita nos Deus adjuvet, & suum sanctum E-} *um remorabuntur, aut dimovebunt. Ita nos Deus adjuvet, & suum sanctum E-* ^{angelium. Quid his fidei vinculis exogitari poterat obstrictius aut firmius?} *angelium. Quid his fidei vinculis exogitari poterat obstrictius aut firmius?* ^{Et tamen rupit primum memorata rebellio, postmodum Decretum Comi-} *Et tamen rupit primum memorata rebellio, postmodum Decretum Comi-**

tiorum Liricopiensium Anno 1600. Latum in hæc verba: *Quamobrem cum propter plurimas alias rationes, (modernis nempe similes) quæ ex typo propediem evulgabuntur, summopere coacti sumus huiusmodi Suae Majestatis Regimini prorsus renunciare, omnem fidelitatem & obedientiam, quibus omnes secundum unionem hereditarium, & Lira Suetica obstricti fuimus abdicando.* His taliter per Suecos publicatis, egemusne adhuc testibus, vel probationibus aliis fidei Suecorum, cum nullâ major probatio esse possit, quàm oris proprii confessio, quæ Regi suo fidelitatem prorsus omnem exuerunt, & renunciarunt. Unde non alia Sigismundi Suecis, sed fidem Suecorum Sigismundo infestam fuisse vides.

Dicesne omisisse causam illi Decreto appositam, quod nimirum Rex Sigismundus in præjudicium avitamenti, & admonitionis, à vera Evangelii doctrina exorbitaverit, perverse Pontificis Religionem adherens; sed in ci ad præfatum institutum non est quærere, quis Religionem tot sæculis in Suecia, cultam in perverterit, & à vera Evangelii doctrina exorbitaverit: hoc solum quæro fuisse in illo tam rigido Suecorum Juramento excepta causa Religionis? vel si fuerit & Testamentum Gustavi vim legis habuit, tuncne primum Sueci Religionem hanc Sigismundi compererunt, postquam enim in Regem suum conasserunt: an in ea Religione in Suecia à pueritia educatum probe scientes, eum rem allegare, eoque fidelitatis renunciationem tueri possint?

Et vero fuitne hæc in Joanne Fratre Sigismundi juniore culpa? quem tamen minorem regno quod ipsi immediate post Sigismundum debetur spoliaverunt, causa fabricata his verbis: *Quamquam vero Illi. Illustrissimo Duci anni secundum unionem hereditariam, jam foret Regia dignitas committere la, quandoquidem perpendamus atque metuamus ne sua Celsitudo in Regio Suecorum culmine constituta & amore permota naturali cum fratre suo Sigismundo, aut heredibus ea pacta ineat, quæ in nostram & Patria totius vergerent perniciem tremam; itaq; unanimes consilio & consensu statuimus ut Illustrissimo Principi illi de honesta & Ducali sustentatione provideatur.* Sic nimirum Suecos metu suspicio quacunque de re, contra quoscunque, etiam principes suos, appressa semper, à fidelitate liberat. Cur verò ipsum tamen Joannem sic ad privatam vadamatum ad resignandum Carolo Regnum cocgerunt? nisi quod Carolus sine Resignatione eo legitime non potuisset potiri judicavit. Quod multo magis de Sigismundo, & ejus posteris censendum est: A quibus non obtenta Resignatione, ut ille Major, sic modernus Carolus Gustavus Suecorum Rex legitime dici haberi que non potest.

In

Insuper ram atroci injuriæ addis aliam denigrans defuncti nomen Re-
is Sigismundi, quasi ille: *Sueta sibi imprudentia fuisset rem aggressus*. Cum poti-
s imprudentiæ, & certè impudentiæ sit, hujus vellicare gloriam; quem Orbis
a fide, & Judicio major ut cæteris regis virtutibus, sic prudentia omnibus
i sæculi Regibus si non superiorem, parem certe fuisse novit.

Prædicas subinde: *Pacem perennem vel saltem longas Inducias à Suecis ob-
latas Polonis & ab his aliquoties rejectas*. At oblationis modum non exprimis,
imurum non Arbitrorum Judicio rem permittendo, sed legem ferendo, ut nō
is nisi à se præscriptis Conditionibus pax illa, si Diis placet, vel longæ Indu-
æ constitui debuerint. Quod inter alia testatur Constitutio Comitiorum
tokolmiensium promulgata, his verbis: *Accurate excussimus rationes pacis
imponenda cum Polonis a S. R. M. hosti in Prussia ultimam oblatas, deprehendi-
usque eas tales ut nullatenus emoliri aut mutari possint. Suademus itaq; S. R. M.
de rigore illarum quicquam demere, aut hosti ulla ratione cedere velit, ne viribus
audulentis ac Imposturis aliqua accessio fiat, plura quam par est concedendo, quin
onus si dictis legibus hosti certum est nolle pacisci, præstare arbitramur rem DE O
fortuna committi, quo arrogantia & fastus hostilis ulterius rerundatur, Qua in
blatione plusnè virulentia, & fraudulentæ imposturæ, & fastus, & arrogantia
nanimi ad pacem propensi fuerit, ipse pondera. Quære in legibus Polono-
um vel quibus aliis Instrumentis & Decretis publicis, tam ignobilem verbo-
um vindictam, non in Suecos solum, quorum potius fraudulentæ vires &
imposturæ id mererentur, sed nec in ullos hostium vibratam reperies. Qui e-
im æstimant honorem proprium, non facilè lacerant alienum. Illæ quidem
ordidæ maculæ non in moribus Polonorum fallere nesciis, Urbe notis, sed in
gibus & moribus Suecorum hærent.*

Ergo tam æquissimæ pacis, *Vindicavit ais iniquam repulsam DEVS & o-
nem Livoniam ac magnam partem Prussia donavit felicibus Suecorum armis*. Sed
allit te notitia Dei, quem scelerum authorem credis deplorante Poeta;

*Hec primæ scelerum causa mortalibus agris
Naturam nescire Deum.*

An enim Deus præcepit rapere aliena invadere provincias, spoliare Re-
na? quippe hoc modo gaudere de rapto brutorum vita est, quæ Justitiam
dei non agnoscunt. Quid si velfur de bove tuo, vel adulter de uxore gloriare-
or, Deinde beneficio non suo scelere consecutum diceres? neq; enim majore
bovis,

bovis, aut uxoris Tuæ quàm Provinciæ curâ Deo esse dicere potes. Ex quibus quàm stolidâ sit præsumptio Donationis Livoniæ, ut & russiæ Suecorum armis, & quàm fœlix censeatur debeat hujusmodi armorum fœlicitas facillè jam puto animadvertis.

pervenis tandem ad ultimas Inducias Sturmdorffenses ubi attingis quidam terminum veræ *Iustitiæ*; *Redditam*, nimirum *Polonis Elbingam, Marienburgum, Dirfaviam, Braunsbergam, Pilaviam, & omne quidquid Prussia occupaverant sola Livonia sibi retenta*. Sed quid prodest reddere, si iterum rapias? Vt enim spiritus nequam iterum rediens, septem alios secum adducit nequiores, sic successu ad Prussiam modo recidivi, sed & alias Poloniæ provincias aggressi, frequens hujusmodi satellitium septies prior nequius secum adduxerunt. Livonia verò *sibi nē retenta* dici debet, cum sibi minimè competat, prout & Prussia! quod enim juris est de una idem & de altera, cum utraq; uno eodemq; jure *Donationis* fuerit præsumpta.

Hinc tandem obscuritatem Chartarum Regiarum elucidandam aggredieris corrigendo earum ordinem, & prius ibi polita postponendo. Petis enim imprimis momentum negotii, & velut arcem *Iustitiæ* Tuæ *Pacis* scilicet *perpetua studium Polonis Lubeca ne quidem fuisse cordi*. Sit ita. At fuit iisdem cordi fides Induciarum, quæ Suecis abfuit, ut res probat. Nam ad cætera quibus ad hunc finem pro argumentis uteris non est cur respondeam cum ex superioribus satis constet, successu tam pacem quàm Inducias ob commoditatem invadendæ Poloniæ, nē quidem fuisse cordi. pondera Responsum Oxenstiernæ Senis Cancellarii Canasilio datum, quod & ipse merito *Acre* vocas, nonnē jam tunc crepabat bellum? quod inter alia satis indicant convitiosa hæc, & planè hostiliter verba: *Et verò si pergant Poloni mittere eos Legatos qui sese Orbemq; universum decipiant*, quod falsum est. Decipere enim pactis orbem, Suecorum esse proprium, vel in hoc ipso insidioso bello quisque videt.

Nec multo tamen modestius & ipse verbis Oxenstiernæ quasi sacris subscribis par fuisse Polonis alterutrum ut agerent, vel tandem mittere idoneos Legatos, vel saltem in idoneis mittendis animos agros non porro accendere. Quo autem morbo agros nisi *Furore*? Cujus tristis frons, torva facies, ut nemini ipsa placeat, ita neminem sibi placere ostendit. At prout agro palato nullus cibus sapit, sic agris *Furore* animis, nē Mercurius quidem si è Polonia Legationis nomine venisset, placere potuisset.

De *Morstinio* quidem rectè obscuritatem priorum Chartarum declaras his verbis: *Commovet hac quidem recens injuria generosum Regis animum, sufficere*

tamen

tamen credidit in penam nec literas ipsas, nec Morstinum tanquam Internuntium admittere. Si id sufficere credidit in penam, ut quid inter belli causas numeravit? nemo omni duplici pœna puniendus. Et nonnè generosioris animi fuisset fidem pactorum hac ut ipse vocas vocula, &c. pluris æstimasse?

Mirari autem satis non possum te ad probandam hujus belli *Iustitiam* adeò firmiter uni eidemq; argumento insistere, *quod* scilicet *Poloni solidam cum Svecis pacem noluerint*; quid hoc ad fidem Induciarum? nonne sufficiebat quod has solidas esse voluerint?

Et commemoras *Senatores Polonia, à Senatoribus Svecia gravissimis rationibus ad pacem, Quasi solennibus literis invitatos*. Quod sanè melius reticisses. Certè enim invitamentum illud fuit, *Quasi*; nempe calidissimum belli integumentum, quo fias fidem sibi præstruebat. Senatus quidem Polonicus humanitati illi, sine *Quasi*; fidens (utenim quisque est optimus, ita difficile secus de alio judicat) præmisit mox in Sveciam Internuntium suum, (quem omittis) Zahorsecium. Subsecuta è vestigio non *Quasi*, sed merè solennis Legatio quæ solidis innixa Induciis non modò solidam pacem quæsit, sed insuper cupit, ut Sveci paci perpetuæ sociale fœdus, tanquam vinculum adjicerent, quo nimium fideliores esse possent.

Quam igitur fideliter Legationem hanc Orbi notam, soli tibi scilicet ignotam suppressis dum per modum Romanorū Juramenti: Si sciens fallo &c. te dicis: *Quod sanè equidem sciam Legati nulli de componenda pace advenierunt ex Polonia nisi cum pars Exercitus excubaret in eorum finibus, & ipse Rex armatus staret in procinctu*. Hæc nimirum fuit charibdis Justitiæ Tuæ quam ignorantia prætenso velo ita est feliciter prætervectus, ut ne attigisse quidem videaris. nemini nulli tibi sunt legati, Illustres viri, Joannes Comes de Leszno tunc Lanciciensis nunc Posnaniensis palatinus, & Alexander Naruszewie Mag. D. L. Notarius? Qui temp. stive in Sveciam nondum abinde expedito Internuntio Senatus Zahorsecio, cum pl. nis universæ Reip. mandatis advenierant Jarokumq; Gustavum adhuc Poloniarum Comitum determinantem invenerant Armatum quidem; sed fide Pactorum, & solenni invitatione freti, cum pl. usque excepti, arma illa nequaquam contra suam Reip. esse comparata suspiciantur, donec ipsis postredie adventus id ita esse, à Carolo & quidem nondum alutatio, renūciatū est. Unde porro accerbis de ludibrio sui, &c. ei: ex postulantibus, facio magis Svecorum quàm pacis, vel mensuræ, nedum perpetuæ constitutione, ventum est ad Tractatus Orbi quæ Syecia *Quasi* solenni invocatione nemini Divini (credid. ses illud nequaquam in vanum assilari) magna cum

sinceritatis suae ad perpetuam pacem praedicatione diffinxere tractanda in
 praeterita praesentia, & futura. Quae tali ordine per aliquot congressus, blan-
 de, suaviterque disceptata, postquam facillimè ad suum finem procedere con-
 spexerunt, ex tunc tergiversari, festinationem & egiam ad exercitum suum
 opponere, commoditatem continuandi negotii aptiores Et tui, vel in por-
 tu Gedanensi, vel certe in Polonia per ludibrium ostendere; donec Tracta-
 tus illos itam prope finem perductos abrupterint, ne unius quidem Mensis quo
 de hoc bello Regem suum interim monerent, armorum suspensione nedum
 tam prolixè à te praedicata pace perpetua Legatis concessa. Facum tamen reti-
 nendo, inchoatum negotium Stetinum ad spatium Mensis distulerunt, &
 quidem per verba arrogantia *Sacra R. M. Tractatus huius Stetinum differendos*
esse iussit, & constituit. Ubi tamen vel postmodum in Polonia illos nequaquam
 amplius admiserunt. In nunc, & praedica per Polonos scilicet, non per Svecos stetit,
quo minus inter populos illos firma ac perpetua pax viguerit, usque pacem soli-
dam ne quidem cordi unquam fuisset. Aude asserere: quod Rex & Respub. Polona
Svecos ostentatione pacis perpetuae ludificavit. Quod enim majus luctabrum dar-
 potest, quam Regem & Imper. poloniam ad pacem perpetuam, ut nunc decla-
 ras, *Quasi, invitatum,* & inaudito exemplo, pacis causa Legatos in Sveciam mit-
 tentem, ibidem non a perpetua modo, aut Induciis debita, sed ab unitis mensis
 pace excludi: Legatos ad pacem invitatos ante subitatum regem nuntio bel-
 ligeni: eosdemque abrupto transactionis negotio Stokholmiae deferere
 & in portu maris una Septimana, tempus otio dare potius, quàm inchoatur
 negotium perficere, & determinare? ut omittam munera Legatis contra eo-
 rum renunciationem obtrusa; quae mox multo cum fanore ex bonis eorum a-
 vidius raperentur; & alia quae in speciem humanitatis, remotissimo ab humana
 tate animo, per ludibrium ibidem simulabantur.

Quo tu suppresso transis ad aliud perinde clarè docendum. Polonos mu-
 tis modis Induciarum leges fregisse, *aut scilicet Sanctè haesitantes à Svecis suis*
observate, ac proinde culpa sua iustissima arma haec in se provocasse. Quam tamen
 propositionem ipse mox convellit, docens contrarium his verbis: *Quis sine ius-*
sis, siue prudens affirmaverit omnium omnino Induciarum finem semper expe-
ctandum? Ergo Svecis non omnium omnino Induciarum finis expectan-
 dus, è contra Polonis culpa ea esset laesio? Egregiam profectò doctrinam
 & planè fide Svecorum dignam; tunc eni in illos j. itas tunc prudentes esse et
 re doces, cum non omnium omnino Induciarum finem semper expectaverint. Cu-
 autem non distinxisti, quarum Induciarum finis sit expectandus; quatuor

non nè in po-
 tiam, vel in
 am non in eu-
 gunt, quam
 acunt.

Declarat
 quaeiam lae-
 gion reliqu
 poli, a quo re-
 ceretur, qu
 lundt resp-nd
 nta causa? S
 pua, non co-
 tiunt?

Atque hu-
 iusmodi ju-
 nar quoniam no-
 ame Casimirus
 pote: Non e-
 i omnia am, le-
 dea constare al-
 His quippe ju-
 non potes.

Quod id
 iudique iupe
 ns, quam quid
 novidet.

Similiter
 i. i. i. i. i. i. i. i.
 cere, quod in
 mrum sis, q
 possint.

Cum Ch-
 iquis nem-
 in brevi Enun-

non? nè id porro arcanum Svecorum contra omnes fœderatas Gentes oportu-
tum, vel Nicanoriano tuo patet. Ergo Sveci belli & pacis & Inducia-
rum nominibus pro arbitrio utuntur? meliores protecto cum aperte bellum
gerunt, quam cum etiam hostilitatem Pacis vel Induciarum nomine af-
ficiunt.

Declarare quidem fatigis: *Interdum arma iussissime maturari in partem
que facit Inaniam Regem.* Sed an Poloni has fregerint id soli Svecorum de-
cisioni relinquis. Exemplo olim à Nicanore tuo concitati Athenienses po-
puli, a quo fidente dum Phocion Dux eorum, Plutarcho teste, ad necem
duceretur, quæreretur Jure nè an injuria occidere me vultis? cum furi-
bundi responderent, jure. Quomodo autem hoc, inquit, scietis, non cog-
nita causa? Sic Sveci caeco furore ad arma in Polonos acti, jurene an in-
juria, non cognita causa his faciendam Induciarum fidem obiciunt, unde
sejunt?

Atque hunc tu Nicanorem, si d præposterè, nimirum post Executionem
hujusmodi Judicii peractam, demum appellas dicens. *Attende vero mi Nica-
nor quem admodum circa Inducias sese gesserint Poloni & Stanislo pariter & Jo-
anne Casimiro Regibus.* Et repetis *Cum in Brevi Enumeratione obscuras*, ut
pote: *Non videntur culpa fracta fidei, exu- sionem Eorum in Livoniam, Krackov in
Pomeraniam, sed nihilo clariore reddis, Vbi enim sunt illa cetera documenta qui-
bus constare allegasti iussisse Stanislaum ut eam Borussia expeditionem susciperet?*
Hi, quippè juxta promissum non probatis, ipse potius, culpa fracta fidei vaca-
re non potes.

Quod idem & de Oeselia dicendum est, de qua ais: *Intera quam multa
hodieque superant, nullas tamen adducis, sed eorum loco hinc meruisti testa-
ris, quam quidem quisque disquisitionem obcurritatis, cum promulga claram ne-
mo videt.*

Similiter de sollicitate Lavenis, ingeris: quod res hac emanavit & pluribus
testimoniis innotuit, ac et his pluribus, nè unicuique quidem probas. Audes tamen
dicere, quod nec hanc Livoniam quævis non haud crube- scere negari, cum poti-
us mirum sit, quomodo a te sine probatione, fronte haud crubescere allegari
possint.

Cum Christiano IV. & Arnhemio & Baradiso regibus Tractatus prudentem
inquis neminè fefellerunt imò te ipsum fallunt, dum probari nequeunt. Cū enim
in Brevi Enumeratione scripseris, quod tunc: *multationes in occidere incipit*

efficit & à proposito compendio alienum, cur non eas recenses in Epistola tua, à cura compendii libera, uti cegio nemine Orbi Christiano & omnibus, ac in Epistola Nicanori promittisti? sed tardior e Lẽtore tardiore in Commentatorem te esse demonstras.

Licet autem vafra magis commenta tuis excogitari non possint, audes tamen effrenatẽ cavillari quod novus hic Rex vafro commento usus literas linguã & more Gallico scripsit ad Reginam. At si lingua & mos Gallicus Svecis jam vaser est, vaferrimos esse oportet qui à sinceriore lingua Latinã vafris commentis suis fidem quærunt.

Quàm vero absurdum est: Certissimis testimoniis afferri, Regem Polonia moro sui Fratris Livonos ad defectionem invitare, imo illos pacandos Kozakis in prædam offerre, invitare enim, & in prædam offerre sibi invicem contraria sunt, & solis Svecis nota, qui Polonos invitatos ad pacem, simul Exercitus sui præde obtulerunt. Et testimonia quæ nulla probas an pro certissimis haberi possunt, cùm vel tua ipsius narratio de hoc sibi ipsi pugnet?

Potesne præterea docere, quod asseris. De classe paranda cum vicinis, faderisq; formula jam concepta? cum id in mente duntaxat fuisse declares his verbis: Quare ergo jam classem meditatatur Rex Polonia, nisi in Svecici Regni damnum? Ergo formulam hanc meditatione conceptam in mente Regis Polonia legisti? nonne diversum in præliminaribus Chartis scripseras, quod is Classes in mare Balticum inducere conatus est! qui quidem conatus non nisi in opera & actione consistere debuit. Falsum igitur illud postmodum in Epistola tua ipsemet declares, quod scilicet nondum conatus sit, sed duntaxat id jam meditatatur. Quod si non meditatione sed facto ipso sive Classes, ut prius, sive Classem ut posterius, variata assertionem, scripsisti, induxisset? id certè in damnum quidem ut ais vecorum fuisset, quod nempè ex Polonia prædas non cepissent, sed in verum & summum bonum eorundem ut fidem & induciarum fœdera servassent.

At in vim probationis mentalium adducis quod Visque non potuerunt Regni Senatores latere ea, quum in vulgus panè omnia innotuerint. Ergo illi de Causis belli, Svecorum à vulgo sciscitari, & notitiam captare debuerant? Nonne contrarium Regis nomine de subditis Resp. Polonæ harum machinationum ignavis scripsisti? Quomodo igitur ab ignavis informari potuissent?

Dicis quidem postmodum. De quam multis conquestum apud illos sapius est, sed rectius fecisses, si ex tam multis de quo, apud quos, & quando conquestum

stum fuit, loco impertinentium illorum ex Starovolschio & aliis corraforum
textuum edidisses, ne sic obscuritatis tua declaratio, obscuritate ipsa obscurior
esset.

Deniq; agnoscis cautum fuisse ut de injuriis sic obortis utrinq; circa Livo-
nia fines Conventus florent per Commissarios salvis Induciis, attamen: Non esse pa-
ctum onus petendi Commissiones illas Svecis incumbere. Estne verò in contrarium
pactum onus petendi Commissiones illas de Svecorum injuriis non Svecis
sed Polonis incumbere? nonne de Jure, & Justitiæ ordine, cui cedit injuria ei-
dem & querela, & Iudicis requisitio! An non stultum esset accusante nemine
Iudicium postulare, & se ipsos deignotis excusare velle?

Opponis Non fuisse ex dignitate Regni Sveciæ emendicare Commissiones illas
quas vocant. ergo magis ex dignitate Regni Sveciæ fuit, fidem Induciarum
frangere, quam Commissiones requirere? Quid enim emendicatione opus e-
rat, si nec ulla simplex præcessit requisitio, vel saltem in congressibus Lubecen-
sibus circa declarationem illarum Induciarum aliqua horum exceptio?

Tu tamen hac omnia ut dicis, nonnihil majore cura abs te ad hunc modum
expensa tanti facis, ut concludas: ob ea potuisse meritò Svecos vel paci renunciare,
si qua illis pax cum Polonis intercessisset. Quæro ex te cur tamen adeò non re-
nunciarunt ut potius ad eam in perpetuum stabiliendam Polonos in Sveciam
invitarint? Et nonne honestius fuerat renunciassè & paci, simul & induciis,
quam invitatis sine quavis renunciatione bellum intulisse?

Porro Induciarum vim parvi faciens ais, multum interest inter Pacis, &
Induciarum status, Rectissime Gellius: non pax est indicia, bellum enim manet pu-
gnaceffat. Sed non rectissime à te illius verba intelliguntur. Bellum enim ma-
net extra inducias, pugna cessat intra inducias. Vis clarius? Consule Gellio Ma-
jorem Virgilium, qui dicit:

Bis senos pepigere dies, & pace sequestria:

ergo huic duodecim dierum Induciæ pax sunt, tibi 26. annorum pax non
sunt? Si porò hæ pax non fuissent, utiq; Poloni ad hoc usq; tempus Exerci-
tum non exautorassent. Quam tamen Justitiæ Sveciæ doctrinam tunc pactis
non nunc fractis Induciis claram facere debuisti. Vis scire quam multum in-
ter sit inter pacis & induciarum Status? computa quantum temporis, non
quantum fidei utriq; debeat. Fidei enim æqualis semper mensura; cujus tan-
tundem est de hora, quantum de anno, imò quantum de sæculo. Vide autem
quàm rectè Inducias quoad Svecos concedas esse frangibiles, quoad Polonos
fractas

fractas accusas; quasi alio rigore pro Svecis, alio pro Polonis ceteri debuerint.

Quà in Antinomia Pacis & Induciarum, dum ais, *Illis sane populis, qui maxime nunc accusant Svecorum arma longè levioribus præcedibus bellum gerere solenne est, ut facile appareaturi illos potius felice armorum Svecicorum successu, quam injustitia, & hanc non nisi inane morosa odug, esse pallium.* Vide quàm te ipso teste, Orbis Christianus coram quo arma Svecica excusanda prius susceperas eorum causas quas vocas *justificas* adeò non acceptaverit, ut ea potius accuset: quid mirum quod ad Nicanorem solum, appellati?

Sed sunt ne tamen præter hunc adhuc aliqui in orbe, qui hæc arma Svecica in Polonos excusata habeant? Et respondes: *Nihilominus hanc quidem diffidit iusto dolore motos Svecos arma tantam corripuisse: arbitrarium enim dissimulandas fuisse omnes injurias, & condonandas, quia primum Poloni misere affligerentur, nec enim afflicto addendum afflictionem.* Ergo nec amicis quidem Svecorum arma hæc probata sunt: imò nec tibi ipsi: Fateris enim ingenuè his verbis: *Quorum probitas mihi vehementer placeat.* At tamen sic placita probitati contra tuam improbitatem promoves, ac si diceres.

Video meliorem, proboque;

Deteriora sequor.

Mox enim pugnas contra tuam ipsius conscientiam obijciens tibi ipsi. *At si afflicti nec injuriæ fore afflicti non digni alios quætos injuriis laqueare, an is dignus est misericordia.* Et concludis: *Neutiquam in poenâ dignum est exquisitissima, addisq; permoventem te rationem: An enim putas exigi poenâ ab afflicto donec emerferit?* Sic profectò Polonorum causam per te tam esse oportet, quandoquidem *Injusta & pietas* Svecorum est tam diu servare pacta conventa Parti, quàm diu non est afflicta. Exemplo fortè Cicomenis, qui cum triginta dierum pactus Inducias, eas noctu fregisset, excusavit, dierum tamen noctium Inducias pepigisse. Ita Svecos cujusvis & republicæ generalis est propositio Tua: *si aliquis* sereno duntaxat non autem turbido & afflicto tempore ad observationem Pactorum teneri. Ergo his juxta doctrinam *Justitiae* Tux ut & Barbaris ex fortuna pender fides? Nonne enim apud Justos probos fidem, prospera possunt, adversa exigunt, & ut quidam ait noctes cecidit, nocte rutilat fidei carbunculus? Imò si nec ullum fidei obligaret vinculum, Magnum tamen Imperatorem, ut docet Plutarchus, suæ virtutis, non ac-

na imbecillitatis fiducia convenit bellum suscipere. Tgitur Sveci calamitatibus alienis clari esse cupient, & afflictionem ac debilitatem Polonorum in gloriam armorum suorum vertent? Olim Romanus Dux punitus quod ebrios hostes cæcidisset, tu non vino sed afflictione ebrios cadendos *pium* & gloriosum esse doces. Prostrata quidem bellis. Heu licet & puero caput alta ascendere Romæ. Cæterum verus, o nunquam sæviri in jactantia.

Quamigitur recte ostendit illa duo, quamque in *ij. Titulum Armorum Svecicorum*, citare docuisti, et ipsius Nicanoris amici tui judicium esto. Ubi autem sunt illa regia promissa? *multa senect illa per Polonos contra pacis fidemque publicam fœderisque S. R. M. fœderata uberiori armorum declarationi expiis Actis deducendæ* *Actis* ut si in *obstantibus* Actis reperire potuisses, certe fidem Regiam eliberare non omnino, nec aut illa Orbem Christianum, aut tuâ, Nicanoris expectationem fœderales.

sequitur ut Appendicis, huic alteri propositionis tuæ parti adjectæ, quam *senect fœderis a Svecis Inducere hactenus sine objectione*? fidem cognoscamus. nam & in Brevibus tuis Regis nomine dicitur: *innocens & pactorum observantes Svecos, quos scilicet nec unquam fœderata pacis causa Cens Polona culpa pœnit* quæ an vera Svecorum laus sit, non ex Actis modo Svecicis, sed ex repta oculis subjecta vide.

Nonne enim in conspectu Orbis est, quod non satis fuit Svecis, Regem Sigismundum cum ipsius posteritate contra omnia jura divina & humana hæreditario regno excivisse, Carolumque & Gustavum ac hujus progeniem (quæ utique toleranda erat) eidem regno imposuisse, nisi novissimè palatinus Rheni extraneus, & nullo justo ac legitimo ad Regnum hoc, jure subnixus pro Rege declaratus & coronatus fuisset? Cum alioqui obstantibus Pactis hæreditariis, ac novissima Gustavi primi voluntate nemini ex linea materna cognatio jus succedendi in illud regnum unquam faslicitumque fuerit. Pactis verò stum dorfianis de quibus res est, id præcipuè cautum continetur, ut duranti-
bus Inducis omni hostilitate absteatur, omniaque in priori statu ad decursum memoratarum Induciarum relinquuntur. Quæ autem vis major, quæ hostilitas apertior, quæ convulsio pactorum manifestior poterat fieri, & committi, quam ubi iis currentibus. Jus naturale, per oppositionem extranei Successoris violatum, & inius sanguini regio hæreditario, perpetuæ ignominia nota iniusta est?

Occupari præterea per eundem incompetentem Successorem ducatus,
ante

ante adeptum diadema Regni Svecici à Prædecessoribus IOANNIS CASI-
MIRI Regis pacificè & quietè possessi.

Vasorum item, à quibus Regia hæc familia suam derivat originem Gen-
tilitæ possessiones per varia Regni Sveciæ Loca dislitæ, ademptæ.

In Livonia Reip. Polonæ Provincia contra priorem statum auctæ, muni-
tiones, & nova fortalitia à fundamentis ipsis excitata.

Vestigalia maiora quàm pactis concessum est rigæ, & in portu illius ma-
gno Incolarum Reipub. damno & oppressione instituta.

Moneta pura & solida privati commodi causa contra priorem Statum in-
minutiorem transformata: prava autem & vilis Rigæ cudi permissa.

Iustitia læsis plerisq; & injuriatis non administrata. Et quamvis eo nom-
ne ex præscripto formulaq; Pactorum Commissarij, à Rep. Polona sapius da-
putarentur (quos adeò non opus erat emendicare, quod supra prætermissi) i-
læ tamen Commissiones refragantibus Svecis nunquam sortitæ sunt effectum.

Quid memorem violentias à Svecicis militibus in majori Polonia tem-
pore Germanici bellipatratas? Quid transmissam per ditiones ejusdem, aui-
proprio cum mille ducentis militibus Banieri Uxorem? Quid concitatos coi-
tra Poloniam Moschos, Kosakosq; sollicitatum dudum ad defectionem, di-
cem in Russia Regni Vassallum Electorem Brandenburgicum, licitationes cui-
eo agitas, & deniq; perfectas? Quid conservatum, tandemq; adductum in
perniciem Patriæ Radzieovium? quæ omnia suis effectibus ita clara, certaq;
sunt ut nullis documentis ex Actis quibusvis depromendis opus habeant. Na-
vero cum his numeravero blandimenta facta aulæ Othomanicæ, tentatum
nimium Principis Transilvaniæ, captatam Tartarorum Amicitiam, quand-
quidem his accuratè quæsitus, minimè respondit effectus.

Confer itaq; imaginaria illa Furoris Svecorum phantasmata cum hist-
tantisq; molitionibus & earum funestis effectibus, & vide quàm sanctè scilicet
Inducia hætenus à Svecis observata fuerint, & an eos, nunquam Gens Polonafra-
stra pacis causa culpæ potuerit?

sed jam & ipse causis Regiis non contentum te esse demonstras nova
erigens Iustitiam novasq; horum Armorum Causas ab illis longè diversas affi-
rens, Primo: Rempub. Poloniam non fuisse Moschos, Kosakisq; parem, sed certo fu-
se succubituram, & atq; futurum fuisse, ut latus illud Germania, popul. s. istis bo-
baris detegeretur, deinde ver- novis viribus, pri. denti, Svecorum administrat-
ne ita suffulcitur Poloniam posse, ut Germania ab isthac periculo sit libera. In qua
diorfus à fundamento Regio discedere videaris Furorē ita mitigas, ut eum
ex.

originem Ger-
ta.
maudēz, muni-

portu illius ma-

orem Statum la-
nia.

na: vis eo nom-
Polonia sapienter
practica. Iti
a iunc effactum
i Polonia tem-
eiusdem, aut
conciatatos co-
tationem, de-
licitationes cu
aducitum
a clara, certa
as habent. x.
ce, tentatum
atiam, quan-

nata cum his
ampliare. cas
Causa Polon-

monstrare non

egit. et ad
rem, in carcer
populi. p
um amingia
et ab ea. In qu
m. t. as, ut

ex ira & odio in amorem Poloniae, à Moschis, Kosacisque tuenda, & pruden-
ter administranda; insuper in favorem Germaniae hoc ipso obligandae conver-
tas. Igitur Sveci erunt jam Protectores Germaniae, & Administratores Po-
loniae?

Operarios Ovium custodes, ut ajunt Lupos.

Quis autem eos in Officio huiusmodi constituit? Tantine est iis, Imperator
cum ordinibus Imperii, ut nisi Sveci Germaniae prospexissent, illorum igna-
via Moschorum Kozakorumq; periculo exposita fuisset? à qua tantamne ut
prius an maiorem pro huiusmodi opera requirerent mercedem? Hæcne verò
Svecorum est in Moschos etiam Kosacosq; fides, ut quos modò veluti amicos
contra Poloniam incitarint, eos jam barbaros vocent, & à Polonia finibusque
Germaniae arcere constituent? Quis autem furor est velle liberam administrari
Poloniam à Svecis, cum potius Sveciam Regi suo naturali rebellem à Polo-
nis administrari & in ordinem redigi conveniat? aut quomodo furor Armo-
rum Svecicorum in Poloniam cum defensione ejusdem conveniet, & quæ ab
infantia capta sunt prudenti administratione finientur? Tacitus quidem in
Othone & Vitellio duarum legionum ineminit, quarum uni Rapax cogno-
men fuit, alteri Adjutrix. Sed hæc sibi utrinque fuerant adversæ: Svecorum una
eademque militia, artibus bonis, pravisque mixta, Rapax simul erit & Adj-
utrix? Sed jam hanc mixturam de mentis videre libet.

Primum itaque miraris. *Quantos progressus fecit Czar Moschorum, brevi
tempore per Lituaniam & Russiam Polonicam! Quam invalidam & levem ma-
num tanta multitudini objecit Polonus! Quasi nescires opera Svecorum id bel-
lum confiatum, Polonumque intestino alio bello distentum, pares illi vires
objicere non potuisse. Nonne verò magis mirandum est Svecos Pactorum fi-
dei simul & necessitudinis humanæ oblitos, sic oppressis non modò expetitum
solenni legatione denegasse subsidium, sed insuper tertia ex parte insidiosum
bellum intulisse, legationemque interim, ut eo tutius laterent insidiae, ad se
invitasse?*

Miraris. *Quam infeliciter omnia Polonis cum Kosacis cesserint? nonne
felicius cecissent, nisi Sveci oleum flammæ continuò affudissent? Quod tamen
non omnia infeliciter cesserint, testis est, inter plures alias, maxima non de Ko-
zacis modò, sed & de Chano ac universa Tartarorum potentia ad Beresteckum
victoria, de qua Lubeca per Legatos Polonorum triumphari, missiliaque tri-
umphalia in vulgus spargi adeò rumpebantur spectantium illa Svecorum, ut*

E mirum

mirum sit quomodo id quoque inter causas hujus belli connumerare omiserint.

Nulla illi populo, ais, auxilia ab ulla Christiana Gente. Igitur Sveci non sunt Christiani, qui Polonis Stockholmæ poscentibus auxilium negarunt. Hoc tunc volentibus negatum, invitis, demum obtrude, non virorum hic, sed faminarum mos, quæ ubi velis nolunt, ubi nolis cupiunt ultrò.

Tartaros in speciem Polonorum Amicos, insidios, Regionis vastatores, Christiana fides hostes, soli præda intentos dicis. Quid mirum in barbaris? Hoc magis mirere in Svecis, qui cum Christianos se profiteantur, in speciem amici sint infidi, Regionis Vastatores, Christianæ fidei hostes, soli præda intenti, cumque his omnibus Tartaros superaverint, sola pactorum fide ab iis superantur.

Annalium Polonicorum fidem laborare, dicis, dum præclara nobilis illorum militiæ facinora narrant ad posterum. Quorum nempe ipsorum fides apud omnes laborat, his omnium fides apud se laborare videtur. Major tamen Annalium Polonicorum fides est apud omnes Gentes, quam Epistola Tuæ, quæ fractæ fidei patrocinatur. Militiæ porro Polonicæ contra barbaricam trium propè Orbis partium potentiam perpetuò excubantis clariora sunt facinora, quam ut Annalium quorumvis testimonio indigeant. Militiæ Svecicæ fama paucis nota fuisset, nisi rebellionis facinore, mox invasionibus alienorum, prædisq; & rapinis non ita pridem innotuisset.

Quod si aliorum Annalium Polonicorum fides apud te laborat, certè Pia feci tibi recepti, totiesque in epistola tua citati, nequaquam laborare potest, qui in Annalibus suis inter tot alia Polonorum facinora, de prælio Kircholmenfi Anno 1605. die 27. Septembris peracto, his verbis narrat ad posterum: quod licet tam exiguum tunc in Livonia militare Polonorum præsidium esset, equitatus nimirum duorum millium Quingentorum ac peditum prope mille, quod viribus Svecorū Quatuordecim millibus armatorum constantibus omnis humana ratio obijciendum minimè svadebat; commissio tamen prælio, novem millia in loco conflictus, occisorum Svecorum fuerant numerata, præter eos qui in fuga cæsi, vel ex vulneribus in conflictu acceptis perierunt. Quam igitur verè mox scripseris quod: jam dudum in illo quidem Equite ostentationis, & inanis fame plus fuit, quam solidi præsidij; vel illud tibi domesticum exemplum inter plura alia, hodieq; edita, demonstrat.

Quartiano militi objicis, quod: plus ferocia habet inconsulta, quam constantia

stantis fortitudinis. Consultior tamen illius est ferocia, quam *furor Svecicus*, & constantior ea fortitudo, quæ perpetuò arcendis Christiani nominis hostibus invigilat, quàm quæ tempora & occasiones depredandarum Christianarum Gentium observat. Cedo exempla constantis fortitudinis *Svecorum*. In Livoniane? quam dum Gens Polona contra formidabilem Orbi universo potentiam Turcicam pro incolumitate totius Christianitatis bellum gereret, nudatam prædiis invalerunt & occupaverunt. An in Prussia & Germania? ubi proditiis magis, quam viribus res actæ. An fortè modò in Polonia? quam infidiis suis, linguaque Radziciovij fortes inundarant. præclara sanè fortitudinis exempla, celeberrima gloria atro carbone ad omnem posteritatem notari digna!

Addis quod: *Illorum ferocum alij lingua magis quàm pectore valent*, imò valent alij lingua magis, uti ministra consilij, ut & Virgilio, quidam in bello:

Consilio & lingvâ melior:

ceterum omnes valent pectore, quod quidem viribus, non dolis instructum gerunt.

Alij à fuga præcipi: quærun: subsidium. An idem Svecis nunquam usitatum est ut infra cognosces. Ubi vero plures capiuntur quàm in fugâ? Communis hæc fortuna belli. Nec semper à necessitate, nonnunquam ab errore aut fato evenire solita. Quartianorum porrò aliis, levioris nimirum armaturæ, ars est militaris ad lassandos gradarios equitatus, & Statarios peditatus Svecorum, separandaque illa immensa tormentorum onera, in quibus totum gentis robur? Hac enim tormentorum vim pro loco quandoque declinando hostes ad sinceram pugnam evocant, & protrahunt? Quam quoties extra tormenta Svecis inire accidit, toties vel ex longè imparis numeri conflictu, qui magis pectore & constanti fortitudine valent experiris.

Kozakorum injurias exaggeras. Estnè *Institia* inter subditos & eorum Principem & Rempub. odia acere, & injurias alienæ exaggerare militia? An non meministi te pro violatione pactorum duxisse imputatam Polonis sollicitationem fidei Subditorum, licet non Svecicorum in Livonia? Nonne ipse id potius & quidem *Institia* proffessor agens, te clarè tuo proprio calamo condemnas?

Peditatum Polonorum externum livido oculo lustrans ais: *non amari à Germanis signa Polonica*, quo vel libertati, vel fidei Germanorum detrahis. Si enim illa non amarent cur sequerentur? ut verè hos polonis infensos redderes addis è converso, de odio quo pleriq; Poloni in Gentem omnem Germanam

feruntur: non certè in omnem, sed in hanc duntaxat, quæ Svecorum signa sequitur, nec plerique sed omnes, ut & in aliquos degeneres suos, Poloni odio feruntur: Alioquin eos in omnem gentem Germanicam odio ferri quis credet, qui plures Germanos in una Aula Regia, vel una aliqua Civitate Polonica, quam in toto fortassis Sveciæ Regno numeraverit? Num verò militiæ Svecorum sint & Germanis ipsa robora, quorum illi detrimentis in bellis clades suas sustinent, ac sangvine Provincias & famam nomini suo increantur, quid mirum quod eorum odia in Polonos acuant? ut constantioribus ipsorum viribus & sangvine in hos abutantur.

Nihilominus militem externum reprehendis dicens: *in universum miseram Rempublicam, cujus robur est in milite peregrino collocatum.* Itaque te iudice misera certè fuit & adhuc est Germania, cui nuper in vecico milite peregrino robur fuit collocatum, cur tamen iterum eidem à novo Moschorum & Kozakorum periculo liberanda hoc idem peregrinum militis Svecici robur & præsidium offers? Similiter cum Tux ipsius oraculo *Iustitia* misera sit Svecia, cujus residuum robur in Germanico peregrino milite dependet, cur tamen illud ab electore Brandeburgico ruentibus rebus accitum est? Polonis certè licet inopinato oppressis, quantum sine externo milite sit proprii roboris, hoc etiam bello ante accitam aliquam Tartarorum manum didicisti.

De Commeatu Castrensi & pecunia Polonorum, quam inanis te cura sollicitaverit, jam post scriptum vides, dum tanti domestici exercitus absque stipendiis, commeatus sufficientia instructi, Regi poloniæ confluerint, ut eis tanquam superabundantibus retrò abitum indixerit. Unde jam certum habetas, tantum esse in animis Polonorum, extra pecuniam amorem propriæ Patriæ, quantum in animis Svecorum, extra Patriam, curam alienæ pecuniæ.

Hujus defectus causam adstruis, quod *Episcopi & Religiosi nihil de suis bonis in publicum conferunt, cum tamen habeant opes multo majores opibus Nobilium, & Regis proventibus penè suppare.* Qui libenter sese alieno calculo occupant, hi Domi suæ quod computent non habent. Falleris tamen & calculo, & Status Reip. Poloniæ notitia ubi Episcoporum & Religiosorum Subditi æqualiter cum Subditis Regiis & Nobilibus in publicum conferunt. Satis id correxisses in Svecia, ubi Episcopi & Regulares, bonis a ecclesiæ spoliati ex iis in publicum nihil conferunt.

De munitionibus quoque & Fortalitiis Polonorum, missiles potius inanem è pectore

è pectore curam. Negant enim Poloni etiam contra *Aristotelem*, à te allegatum, potius cum Spartano Cive & milite: Civitatem munitione carere, quæ viris non lateribus coctis cincta sit. Fateor equidem minus illis sollicita esse Fortalitia, sed simul doleo te adeò in Scriptoribus rerum Polonicarum versatum non incidisse aliquando in illa Warsevitii Oratoris Poloni, scripta, cui dam, Polonis idem exprobranti verba: O stulte inquit. nescis ligneis cratibus Leones foveri? Ut verò insuper scias Polonos absque fortalitiis Leonibus esse fortiores, lege Crantium, qui ita scriptum reliquit: Erat in Aula Matthiæ Regis Ungariæ Polonus miles, qui sæpe Ungaros ad luctam evocabat, multosque sæpe vincebat, sed jactantia nimis odiosus. Stabat in ferratis claustris immanis leo. Quis est inquit Polonus, qui famelico Leoni ausit carnem auferre, quam ore comprehenderit? Cum nemo præsumeret, cernitis inquit, quod dico. Illi fame per diem exercebant Leonem, postera die ovem projiciunt quadripartitam. Leo irrugit, apprehensæ carni incubans: Polonus ingreditur, & Leonem jam vorantem, divaricatis cruribus inclusum, pugno ferit in os dicens: Offam dimitte canis. Vocem in trepidam Leo exhorruit, excuntemque visu solo persecutus est. An non idem præstiterit fortissimus Polonorum Rex JOANNES CASIMIRUS ereptâ ex ore Leonis quadripartita jam Polonia, altâ non est opus demonstratione.

Aude igitur dicere quod: *Prisca Polonorum virtus militaris multum adeò mutavit.* Non enim mutavit quicquam, nisi spem & vota Svecorum, ut vana, actuum ipsius proprium Scilum, quo negatam modo Annalibus, de prisca in Martari virtute Polonorum, fidem illam ipse vere narratam ad postereros vel nolens agnosceis.

Nature insuper injuriam facis; quasi hæc Poloniam vel mari, vel fluviiis, vel Silvis, aut Paludibus ventiquam munierit, & ab arte nil accesserit præsidii, ob idque præ omnibus Europæ Rebus pub. imbecillitate virium laboret. Nonne enim prout omni felicitate Poloniam beavit, ita & fluviiis, & silvis, & paludibus, atque, hinc mari Baltico, inde ponto Euxino munivit, & sepelit? Sed quid proficit si fraudi hæc ipsa pervia? nec tamen ob id, & si tot bellis pressa imbecillitate virium adeò, ut Svecia præ omnibus Europæ Rebus publicis imbecillitate fidei, & jam inde virium laborat.

Licet autem bonæ fidei Poloniæ nullæ feræ sint, cujus portæ patent omnibus, nulli clauduntur honesto; si quis tamen inhonestus eam prædandi animo intraverit, & in aperta omnia cupidus & temerarias manus injecerit, raro

non iis truncatus, ac spoliis mulctatus abibit, quod ipsum hoc bellum testatur.

Sanane ergo opinione persuasus identidem certificas, quod: *Periissent Poloni, & in finibus Germania jam hæsisset Moschus*, immemor quod superius scripseris. *An scilicet expectandum donec emerferint?* Si enim emerferint quomodo periissent, vel si periissent, quomodo emerferint? mirum quomodo unus calamus, tam sibi contraria scribere potuerit!

Quod si in finibus Germania jam hæsisset Moschus cur non ibidem arcedum censuisti? An facienda erant Poloniae mala, ut Germaniae evenirent bona? Et verò putasne magis congruum futurum fuisse Germaniae Vicinum Svecum quàm Moschum? hic quidem nec tantum unquam, speraverat, quantum in Magno Ducatu Lithuaniae consecutus est: ille spe Alexandri Magni, ut infra, (te Vate) concepta, non finem sed principium votorum suorum statuerat Poloniam: ex qua citius, crede mihi Svecorum auxiliis, quàm Moschorum viribus, tua, si Diis placet, succubitura fuisset Germania.

Tangis itaque pulsus Reip. Polonae, curando scilicet nè periret, aisque: *Statum ipsius eum jam fuisse, ut nec vitia sua ferre amplius potuerit, nec domesticam medicinam admittere, confusum, factiosum, turbulentum.* Sed vide nè tuo, & Svecorum tuorum Furori occinat Tragædus:

Aliis mederi vis ipse ulceribus scatens.

Ergo Sveci erunt Medici circumforanei, qui circulabuntur orbem, vitii Reipublicarum, peregrinam medicinam venditantes, imaginesq; prudentiae & felicitatis suae incautis emptoribus ob oculos explicabunt? Nimis profecto officiosi, ac suae prudentiae & industriae admodum liberales. Prius tamen inquirendi de sua ipsorum sanitate & Status ratione: An vitia sua, praesertim avaritiam, luxuriam, ambitionem, à bello Germanico contracta domi amplius ferre potuerint, & non potius foris alenda protulerint? An valetudo eorum Reipublicae unione naturali haereditaria Arrosienti compacta, sit in suo Statu? An non morbo Rebellionis, & fractae fidei laboret? An medicinam domesticam, & Medicum à DEO promorum & ordinatum JOANNEM CASIMIRUM Regem suum haereditarium admittat? An morbum *Furoris* ore proprio confessum negare potest? Igitur *Furiosi* alienam Reip. feliciter curabunt & prudenter administrabunt, qui se ipsos curare, & legitime administrare nesciunt? Unde jam sit, ut eorum medicinam tanquam stolidam, & insanam, abominantique palato obtrusam Reip. Polona evomat, & ejiciat. Quam si porro Poloni admisissent, & retinissent, certe novi hi Medici, novam artis suae felicitatem latius explicassent, & ad alias etiam Reipublicas & imprimis ad Germaniam

maniam Tuam transfulissent, victiq; consuetudine, ubiq; Terrarum & Gentium idem usurpassent; jamque hæcenus non in finibus sed in visceribus Germaniæ Tuæ, certò hæssisset Svecus.

Quo in *Furore* & insania quasi Enthusiasmo plenus, novus propheta intonas in Poloniam; *Iram Divini Numinis ob tot scelera impunita*. Oblitus momenti Sapientis: Si ad exprobranda vitia aliena provehere, curat, quàm longissimè, absis ab his quæ alteri obliis. Excute animum tuum & vide, nè ubi sis mendosus, vulgo enim rident, si quis calvus aut gibbosus ipse, aliis cavities exprobet. An enim non videntur tibi esse scelera publica in Svecia hæcenus impunita, perjurium, Rebellio, Invasio alienorum, occupatio & Deprædatio Provinciarum, Perfidia, quæ societatem humani generis tollant, & non Gentibus solum sed & DEO illudant! ut emittam cædes, stupra, & alia abominanda facinora tot in iustis bellis hæcenus impunè patrata. Gratiam ne hæc Divini numinis an iram & vindictam meruisse intelligis, qui ut supra ostensum est, quid Numen sit ipsum ignoras?

Attamen censuram Religionis usurpas dicens: *Primum enim utiq; Religionis obtentu inter sese hostili prope fuerunt Poloni animo, ex quo Jesuitæ in illo Regno invaluerunt*. Igitur Jesuitarum loco, Svecos substituis? Ah quàm pios & Sanctos fidei Divinæ, pariter & humanæ cultores! At Jesuitas misit in Poloniam, summus Ecclesiæ Pontifex: Sveci à quo missi, nisi ab illo, cujus in illis Religionibus, Olao teste, sedes est bethana? ut *Causa & Iustitia Armorum* ipsorum, ab hoc Magistro profecta demonstrat.

Queris in Polonia, *Solis Romana superstitionis Affectis, honores, dignitatesque vindicari diversa sentientes convitiis & contumeliis affici*. A Romanensibus indocto zelo accensis honoribus, privari tantum ob innoxios Religionis sensus, dic mihi potestne indoctior, simul & malignior zelus à perfidia accensus ostendi, quàm in Svecia? ubi non pares à paribus, vel superioribus, sed REX SIGISMUNDUS à subditis suis non convitiis modò, & contumeliis affectus, sed & Regno sua cum posteritate spoliatus est, tantum ob innoxios Religionis sensus. Et nunc multo sine, vel saltem aliquos Romanensium in Svecia tot antea actis sæculis Romano Catholica monstrabis, quibus non solum honore aliquo, sed & solo innoxio Religionis sensu palam gaudere fas sit? Quod si id, ibi ita iustum & rectum esse putas, in Polonia si idem cum diversæ Religionis affectis ageretur à Romanensibus, quâ ratione injustum tibi videri possit? In qua tamen quàm nimis licitus est cuiq; religionis sensus? Hæc enim tanquam benigna mater, etsi quidem non pleno filiorum assensu, tantum contra diversum in

Religione

Religione sentientes, spe reditus eorum ad Ecclesiam de vetusto rigore remissit, ut eos non modo sub pacis, & tranquillitatis suæ pallium receperit, verum etiam ultra integram, & incorruptam libertatem honoribus & præmiis pro statu & meritis cuiusque ornare non intermittat, fidelesque sibi plena fide tueatur. Quo factum est, ut zelus hic Svecorum quem pro libertate scilicet Religionis venditarunt, cum apud non paucos alios, tum apud Urbem Gedanensem precium non invenerit, frustra que ibi lenocinia literarum eo nomine consumpta cum prudentissimus quisque facile perspiciat, nihil esse in speciem fallacius, huiusmodi fucō Religionis, ubi Dei Numen prætenditur sceleribus.

Omitto aliâ ridenda profectò in alienam Rempublicam conspicienda, utpote; *Inter Equites Polonos & Prælatos non bene convenire*, scilicet enim mediatoribus ad componendum inter se negotium, Svecis indigebant. *Plebem durissima servitute premi*, cum durius premi non possit quam à Svecorum Tyrannide ad Varlaviam præsertim horrendis modis, sine discrimine ætatis, aut sexus, & alibi laniata, ubique pecuniis ad ultimum sanguinem exhausta *Luxu pariter ac luxuria durissima patrimonia brevi absorberi*, quasi præda Svecorum ex alieno, luxu Polonorum ex proprio patrimonio honestior sit, aut justior, *duræ scendi cupiditatem inter Polonos exarsisse* quod scilicet, ex *Iustitia* Poloni omnino debeant esse adeo pauperes ut Sveci.

Præterire tamen nequeo *Superbiam* sæpius à te Polonis exprobratam, at non bene in iis perspectam. Superbia enim quæ tibi videtur, vera generositas est, ab animo bene à natura ad virtutem composito procedens. Virtus enim ut ait Seneca natura sublimis & gloriosa est, & anteire semper priores cupit, quam decet superbia quæsita meritis. Quidni superbiant Poloni? Qui nulli Christianarum Gentium fidem unquam fregerint, qui pro incolumitate Orbis Christiani perpetuas agunt excubias, ejusque murum in pectoribus suis sustinent: qui bellicis innutriti virtutibus magnitudinem suam malunt iustitia tueri, sine cupiditate, sine impotentia; nulla bella provocant, nullis raptibus, aut atrocitiis vivunt, idque præcipuum virtutis, ac virium est, quod ut superiores agant, non per injurias assequuntur. Revoca tibi in memoriam Germanos, quos vocas tuos, ut olim in Theatro Romano gloriati sunt: Germanos fide, & armis ante omnes Hentes esse; decora tamen hæc fuit eorum superbia. Svecorum, sine fide, sine armorum Iustitia, sine opibus, quàm vana Excellentia & indecora superbia est, ipse judica.

At, Poloni contemnunt hostes suos, & minimi semper fecisse Svecos, ultro fatentur *Starovolsius*; Hostes quidem contemnunt in acie. Cæterum virtutem in iis æstimant,

estiment, & diligunt. Svecorum porro, ut vitia, sic inilitiam minimi se fecisse, bellaque cum his sola cunctatione sua & contemptu invaluisse, vix fortasse negaverunt Poloni, sed quibus ob id Sveci totam, quæ hoc non viribus ipsorum crevit famam suam debent.

Quid verò Svecis obfuit, *immodicum illud*, quod vocas, & *improbum libertatis studium in Polonis hoc enim est*, ais evertere *Rempublicam*. Nonne hoc potius improbum studium est alienam curare *Rempublicam*, & evertere libertatem, nec perspicere eam sine everfione evertentium everti non posse? pro ac enim acris, quam servitute pugnari solet.

Quam verò acceptabilia jam remedia misces: *Vt scilicet quadam Reipublica Polonia opus fuisse corrigi debuit, neque enim tales morbos nisi vi sanari*. Efficax anè medicina sed pro *fuisse*, denique pro Svecis non pro Polonis, ut pate In recia antiquis, & in hucusque terè utilitata. Ut enim omittam Christiernum I. Regem, qui simili remedio Svecorum libertatem evertens, una die scilicet Novembris Anno 1520. diversorum ordinum Principes Magnates ac Cives numero 94. ante oratorum Stokholmienfem ferro detruncari, multoque plures ibi, rotis, furcis, alioque horrendæ mortis genere, quartando, ut ait Olaus mortificari iussit; Etcum iis totam *Rempublicam* evertisset, nisi hanc pereuntem Gustavus primus JOANNIS CASIMIRI Proavus & Antecessor ab inritu vindicasset. Carolus porro Dux Sudermaniæ qui Svecis IX. Rex dicebatur, qua non vi Statum *Reipublicæ* Svecanæ, per suum morbidum enecabat orius, quàm sanabat! Qui adhuc ante occupatum regnum præter alia Tyrannica, in optimos, & fidelissimos quosq; Cives regni illius patrata, Nobiles Degatos ex Westrogotia Provincia Classem pro Rege Sigismundo petentes olaphis cruentis excepit. Quod si id Carolo adhuc tunc Duci Sudermaniæ is, licitumque fuit, quidni Carolo Gustavo possessionem regni illius adepto lura talia competant, & cur non aut prædicti, Caroli Avi sui Mat. rni, aut Externorum in Svecia Regum Externus ipse imicetur? Hoc igitur medicamentum certius domum secum referant Sveci, quod Polonis non indigentibus & minime affluetis frustra obtulerunt. Respublicas quidem vi adhibita corrigi quando solere certum est, sed ab iis quorum interest, ut à Licurgo & Solone in suâ utriusque Patria gloriosè factum legimus: quod idem Regi JOANNI CASIMIRO jure suo in Svecia, non autem Svecis competit in Polonia.

Et mirum est hos videre in Polonia quid sit mali; cum Poloni non videant in eorum Svecia quid sit boni? SIGISMUNDUS I. Rex. Polonia oblatum

tum sibi ante Gustavum I. Regnum Sueciæ prudenter respuit: Carolus Gustavus non modò illud minime à Rege Hereditario JOANNE CASIMIRO oblatum, arripuit, sed insuper ad curandam Reipublicam à Poloniam a *Furibus* confusus, accessit.

Attende verò, quam bellè pro Polonis temperaverit medicinam, præ Receptione Literarum ipsius Universalium Maraburgo 3. Maij, Anno præfenti ad plebem Polonicam datarum, testatur, ut nimirum hæc Dominos suos (quos ille sibi *Rebelle* in *Furore*, appellavit) præ illi amplissimæ libertatis cedita, interficeret: neque enim aliter, nisi apibus necatis, melle Polonico vesci posse conspexit. Perpende Receptiones alias literarum ad diversos palatinatus editarum quibus ille Polonos, non prout Civilem & incedam ac toto terrarum orbem liberissimam Gentem, sed prout Bochimica in servitiam durè, & impie subtrac-to honore Titulorum à Regionibus illorum propriis, multo amplius Exteris dari solito compellavit, nempe, *Senatoribus, Legationibus, Officialibus, & Nobilibus Terrarum*, & licet quidem in aliis à Civitate Casimiriensi die 2. Sept. anno præterito datis Majores Polonos inter quos sedecim Senatores ipseque Primas Regni, & primus princeps continetur. *Illustrissimus, Magnificorum*, Wittembergum verò suum, *Illustrissimi* titulo honoraverit. Præputè verò considera illas, quas ad palatinatum Podlachia die 20. Julij anno præfenti Varavia dederat. In his enim scribit, quod: *Gerendo hoc bellum, am simul aperuit Regi & Republicæ Polonæ ad tractandum de pace perpetua*. Nam nimirum injulitiæ elegit, postpositâ viâ rectâ, quam cum Legatis à Polonia, Stockholmia inierat. Ergò hanc prius electam præclusit, aliam verò novam in Polonia aperuit? velim doceret, quæ de causa priorem omiserit? quod sibi fortè inhonestum fuit? At Rex & Respublica Polona, cum de trinito etiam dignitatis fuit, infra publicum bonum posita, novo exemplo, gatos ad se, pacis causâ, in Sueciam usq; miserat. An quod scrupulos aliquos literarum vel plenipotentiarum in se habuit? At hos, omni imaginabili industria, & vi ingenii satuta, quassatos, amplius excoquere non potuit. An quod ejus viæ cursus longo tempore opus habuit? At intra paucos dies, tantum illius confectum erat, ut jam longè minus ad finem pacis, comiciendum restiterit. An quod illi viæ, aliquas lites, vel rixas, in se habuit? At omni suaviori modo, ab utrinque capta, & continuata, in sola vespertina ad proximum mane, super ultimo fere puncto Polonorum, deliberatione receptâ, abrupta est. Quid ergo? traditum illius ad Exercitum suum, pro causa fuit, quo solo urgente declarationem deliberationis receptæ, cum

toto negotii officio. Stettinam distulit. Abitine verò itatim è Svecia ad Ex-
 ercituum? Abire quidem voluit, non autem potuit, repugnantibus ventis,
 quorum causa, in septuaginta septimana, (intra quam abunde finem negotio
 dedisset,) in portu moratus. At Stetini, expectavitne adventantes Lega-
 tos, securitatem itineris per tibicinem petentes? Nequaquam, imò citius
 inde maturavit abitum, intravitque in occupatam per Wittenbergium, iis-
 dem diebus Majorem Poloniam. Ibi tandem, aut Varavia, aliisque in lo-
 cis per varios Oratores, ac demum sub Cracovia per ipsum, qui Stokhol-
 mia id negotii egerat, Leizezinum Legatum, palatinum tunc Lencien-
 sem requiritus, admittit autorem tractationem pacis, aut plus dimidio
 peracti Stokholmiæ, & in declaranda deliberatione pendens, continua-
 tionem negotii? inuine gentium, mutato scilicet rerum statu, mutandam
 à sola Republica, Legationis normam, indigitans. Hanc verò promissum
 fuit Stokholmiæ, eorumque instrumento, per Commissarios, nempe E-
 ricum Oxenstierna, Cancellarium, Magnum Gabrielem de la Garde The-
 saurarium, & Gustavum Bliekie, Regni Sveciæ Senatores dato, cujus hæc
 sunt verba? *Cam capitis Traktatus ob magnitudinem, gravitatemque negotii &
 discessim Sac. Reg. Maj. Donum Nostrum Clementissimum, hic Stokholmiæ perfici
 nequeat: Idcirco cum abrupi eum, ab utriusque partis insinuo alium sit, ita
 conventum utriusque est, ut in Pomerania, dictus tractatus sit continuandus,
 & redintegrandus ipsius continuatio, Quarta die Stylo veteri Ratis Augusti, hujus
 Anni, eaq. ratiuncula Divina favente gratia innotuit, qua ad supremam manum tam
 fuit in negotio imponendum facere possunt. Quæ cum, ut nolti, sic, & non aliter se
 habeant rectè, & ex dignitate tua, scripsi in iisdem literis. quod Rex Ioan-
 nes Casimirus omnes transigendi occasiones speret, & pluraque ibidem de tali quasi
 animi ejus oblatione acriter de jam ante se gerendo hoc bellum, & am-
 ctandum de pace perpetuo speret, & paterit: te ipsum confide. : orro
 inde longè alia quam cæcè sunt ad hoc in perpetuum molens sentit, quod ex
 quo Rex IOANNES CASIMIRUS Ex quo Polonia excessit, Exercentur Quarta-
 norum, atq. omnes & singuli utriusque Polonia, Russiaque rubra, pleni j. Polonia
 sibi sese Sacramento acconvenerunt. Quamvis licet in solido fundamento specie, ju-
 ris apprehensa, pro solido jure arripitur? An enim pactiones illæ nonnullor-
 um Poloniæ (non autem et usque hujusmodi pactionis vacuæ & inutiles
 un per fraudem induciarum extoræ Sacramento, dici possunt? Quæ si vel
 eo denique rigore censeri debeant, nonne ob causam electus regis pactionis
 extra Regnum, initæ ipsiusmet verbis agnoscuntur? Quæ causa electus regis*

nimirum ad Regnum suum reditu sublata? nonne ipso facto nullitatis vitio evacuaverunt? Contractus enim ex qua causa colligantur, ex eadem dissolvuntur & sublata causa omnis eorum tollitur effectus. Qui verò palatinatus ante discessum regium occupati, tumultuarias pactiones hujusmodi inierant, habebantne, potestatem ad provincias non suo duntaxat, sed totius Reipublicæ jur subjectas, ipsaque bona Regalia, & Ecclesiastica? vel si habuissent, an illæ, ex causa fractæ fidei induciarum, ab imparatis & invitis initæ, firmæ & rata esse debuissent? Ac insuper servavitne ille vicissim suum, & Commissariorum suorum *Sacramentum*? an potius pactiones illas, eodem ferè quo pactæ sunt momento per armigeros suos ubique fregit? quæ nimirum, Sacramento Induciarum, nequaquam illi firmiores esse, haberi que potuerant. Attamen infert, quod, *optima intentionis & retractorum conscientia fretus spem conceperit*. Deus bone! si violatio pactorum Fæderum, si cupiditas alieni regni, si prædæ spolia, sacrilegia, & infanda alia flagitia, maxime verò tot utrinque causata homicidia optimæ intentionis fructus sunt, & rectè factorum conscientiam faciunt, quid jam nisi scelus est, Fides, Justitia, charitas, pietas & virtus universa, quam aut lex, aut ratio generi humano persuasit? Deinde *refutationem causarum Belli à sua parte modo preliminarium vulgarum accusat, uberioremq; earum deductionem cum ipsis documentis luci publicæ propediem daturum se pollicetur*. Vide quàm & ipse tua *Insutia* jam ante edita minimè contentus, & quæ luce, quam tu *obscurioribus illis chartis*, undecunque afferre voluisti? nec jam *cardiorum Lectori* sed *Authori obscuritatis* illarum culpam imputa, siquidem lux eis propediem promissa, jam post tot Menses hucusque minimè apparct. Mirare verò Justum Bellatorem! qui clarigationem Belli & deductionem perfectam *Causarum armorum suorum ab inchoato bello post unum & medium annum, demum Luci publicæ daturum se promissit*, nec tamen in hucusque datam esse constat, & jam doctrinam *Insutie* Tuæ uti expectantem *lucis amplius claram* dicere define. In iisdem literis. *Quartiani Exercitus detestandam rebellionem*, vocat, licet prout hujus fide erga Regem suum utcunque ad tempus reditus dissimulata, non tamen mutata, nil gloriosius, sic sua alieni ambituone Imperii, nil detestabilius Deo & hominibus esse possit. Tribuit præterea: *in Barbaris etiam gentibus raro reperiri exemplarum quæ Poloni imperi in deditione Vrbis Varsoviensis contra pactorum tenorem tam circa personas quàm res admiserit*, cū potius ipse, cum iisdem personis, infractis Inclucis, & omnibus ubiq; hoc bello pactiōibus, ac præsertim in deditione Urbis Cracoviensis barbararum etiam gentium exempla transgressus fuerit. Non detuit tamen personis illis iusto major:

major humanitas Polonica. Nam & sanguini, & vitæ illarum, quæ ob promptam & indubiam Urbis expugnationem in manu & potestate Regis Poloniæ fuit, piè & Christianè parsum, & sexus mollior ad sua castra cum honore deductus, & res propriæ cuiq; permiffæ, nec rigide pro more Svecico excuffæ, aut exploratæ, imò pleræq; diffimulatæ, & Wittenbergii cum nonnullis aliis à furente vulgo militari, aperto vitæ discrimini expoliti, foluti & honori Protectio viciffim Polonica data, integri è fervatur. Insuper *diffimulatio de sui exercitus, fide irreparabili detrimento, fœderata, uti rumores.* Queritur. Equidem Polonis diffeminationes hujusmodi in veris etiam ac fibi gloriosis, neglectui funt, in falis, penitus infvetæ, & à dignitate eorum alienæ. Quæ verò genstatium peritior Svecis? quibus in hoc præcipua belandi vis rumores per Orbem ferere & felicitari armorum fuorum, aut honorem, aut metum quærere, ita ut hoc quoque bello plures Civitates & oppida hac arte, quam armis ceperint. Quem ad ufum, ingeniosos Nugigeros peculiari sumptu Regiomonti potiffimam, & Elbingæ alunt, addita infuper Regiomontano ex fpoliis exultantium ibi Polonorum mercede, quo accuratiorem gloriosis figmentis daret operam. Qui prælo continuo affixi infinitis nugis fcite confingendis, & per Orbem magna cum Polonæ gentis injuria diffeminandis incumbunt. Ut & his quoq; diebus dum Polonorum Rex exercitum quartianum ob pabuli infufficiëntiam, hiemisq; incommoda è Castris inter Gedanum, & Dirschaviam pofitis adhiberna dimiffet, Svecorum aliquot Cohortes Valium Caftroꝝ vacuum, fve exinde prædandi, fve fingendæ famæ gratia, intraffent; ex literis quali Gedano fcriptis impudenter typis Regiomontanis imprimi fecerunt, Polonos à veteris pullos, Caftis exutos, in clade accepta 42. Vexilla amiiffisse: Gedanenfibus fimul propugnacula recepta effe, quorum fimilia alia falfa profectò & impudentiffima recensere nimis longum effet. Sed quid mirum talia diffeminaria cæteris vecorum? Si Rex ipfe Carolus Guftavus à prælio Varfaviensi, fenumerosiffimos Polonorum & Tartarorum exercitus fudiffisse, & jam omni penitus difficultate in fubjuganda Polonia functum effe, miffio nuntio Exteros Principes certificavit: Si d. niq; *Instituta tua* cujus faltem aliquod momentum effe debat, ac ipfum ejus fundamentum, nempe præliminares Causæ, extra limen iufti & æqui, diffeminata reperiantur. Quæ porro Poloni ut genere contemnunt, qui geftorum fuorum, ex confcientia magis, quam ex fama pretium quærunt, ut in diffeminandis Svecorum detrimentis minimè occupantur. An v. r. non rectè, & vere diffeminarent, non irreparabilia modo detrimenta, fed & totales propè interitus Copiarum Svecicarum? nimirum aut

apud Warkam, ubi tria millia selecti Exercitus Svecici sub Regimine
 Marchionis Badensis à Stephano zarnecio antilano Khorlenfi castra, par-
 tim in fugam acta. Aut apud Trzemesinum Lipiorum in Palatinatu & avenfi
 pagum, ubi plus Mille selectissimorum Equitum, & quod statendum est, planè
 Martialium Virorum fortius magis, an obstitit us ad eodem zarnecio, sub
 Legionario suo Petro, Witembergij Vice Coronello, cum Forgilio, & aliis
 capto, caesi, occubuerunt. Aut ad iroiskos, in finibus Ducatus russiae, ubi Ex-
 ercitus Svecici Sex Legiones, ab Ibrahe Chinnarcha, & Brandeburgici decem,
 à Comite Waldekio ductis, per Vincennum Gaucium Exercitus Lithuani-
 ci Campiductorem profligata, capta, praeter paucos, quibus, ut & Waldekio,
 fuga salutis fuit. Signa militaria, tormenta, & omnis suppellex Castrensis rece-
 pta. Aut in Majore Colonia apud Oppidum Koltentum, ubi, Mille Trecenti
 sub directione Walij, & Thosij, à Petro Opalenio Palatino Podlachiae, &
 Francisco Czarnkowie anteriore, ac Christophoro Grzymultorio moerone
 Castellano Poshnienfi & Lesczynio: Poshnienfi tunc Succamerario fusi, via
 Triginta, Poshnam evasere. Thos, cum aliis octuaginta Officialibus ca-
 ptus. Aut ad Lubrzumpagum, ubi Comes VVrzelz, vicus, cum sua legione
 propè mille viris constante, occisione deletus. Aut in Samogitia, ubi, fato Si-
 culis planè vespers simili, conducto tempore. Quatuor milia Svecorum in
 stativis, à Nobilitate illius Terrae excisa, paucis, quos Birzuz; Castellum fer-
 vavit, exceptis. Aut ibidem ad Birzuz, ubi, ex mille selectis equitibus, à Ma-
 gno Gabriele della Garde, Riga in auxilium obiectorum subnatis, caesis, &
 centum triginta captis, quindecim ducunt Rigam evasere. Aut in occupa-
 tis quindagem ferè Poloniae, palatinatibus, ubi, particularibus emmariariorum
 praefidiariorum, & palantium per agros, caedibus, itinera
 paludes, silva, repleta: ut si in unoquoque palatinatu, singulos ad minus mille
 trucidatos dixeris, non ad infra, in numero erraveris. In quibus praetactis &
 plurimis aliis conflictibus, quos singulos, recensere longum esset, pauci ad
 modum, ex Polonorum copiis desiderati, ac ne unus quidem, praeter Dzia-
 lynium Koprzyunensem Praefectum captum, vel ex minoribus militaribus
 officialibus, haec nusquam missus. An non rectè praeterea, & verè disseminare
 fugas, saltem nobiliores, nimirum; Aut angustii cum sex millibus equitum
 à Sendomiria, quinde Lovicium, Quartus Caceris, viginti sex millaria Ge-
 manica, omnis Fortilitijs suis, confecit. Aut, a clade VVarecenti, eorum, qui
 pernecitate equorum, per sex horas, octo Milibus Germanica cunctis, VVas-
 tyviam salvi evasere. Aut Mülleri generalis; qui, propè trimestri obfidi-
 onem

Czestochovi.

Czestochovæ, metu adventantis Zegocij præfecti Babimostensis, & Kalisæ, relicta, ab eaturpi, effusoque cursu, suar, suorumque saluti consulit. Aut concitum Regis ipsius gradum ab obtidione Civitatis Zamostensis, ob causâ diversis in locis emissaria agmina sua, Jaroslaviam usque: inde porro, ob infestâs undique Polonorum legiones (quas ut annonæ, pabulique defectu averteret, villas omnes à tergo sui cremavit) ad Sendomiriam; atque ab hac, trans Vistulano itinere, Varsaviam: impediementis Castrorum, non sine celeritatis indicio, & pavoris vestigio, ubique reliquit. Autem, quædam inde Fractio, nescit: à crisi, loco, ille, non amplius miliaribus Germanicis, subdium laturus subliterat, motum, hæc mora, exercitum, & præpropere ultra Vistulam, apud VVysochiam transportatum. Quæ & alia hujusmodi, hic non speculata, uberius aliquando Polonos disseminatos, & ex illo Orbe, & posteritati suæ tradituro, non deliro. At vero, *Cum cum Præsentia Tartarorum in Polonia* hæc, & *Gratia Dei* apparet. Gratia quidem Dei quis negaverit? quædo quidem ab infestâ hactenus Olonica pecus suam jam jam transverberandum pauculum saltem, & id inani, villam prætervolante, adhuc vitam illius servaverit, ut nimirum disceret *Dei* monitus: de qua sibi omnino adversa nonne ab exercitu suo, ut Brandenburgico luculenter ibidem edocuit? Ex hoc enim utroque, castrorum in illo campo ultra tria milia, ex Polonico trecenti dumtaxat ex Tartaris 25, desiderati, et si longè paucior numero, Exercitus Regis Poloniae, tunc fuisset. Adeoque majori gratia vel id quoque adscribat, quod & paulo ante, Majores Poloni, & universi evocatorum palatinatum exercitus, in Provincias quisque suas, dimissi abierant: soli tres palatinatus, Sendomiriensis nimirum, Lublinensis, & Belzensis præstabantur. — Galievius cum parte Exercitus in Podlachiam moverat: Rex corpore æger, Sapieha Supremus Lithuanicarum copiarum Dux; pede læsus, munia belli obire non poterant. Quæ licet multum rei gerendæ incommodassent, nisi tamen sola loci iniquitas explicandæ aciei obstitisset, jam tumultuaria manus bello inposita fuisset. Quam ob causam copiarum Poloniarum inde ad termini mædiorum spatium receptus, solatio quidem illi fuit, quas infestis qui non ausus, sed testes sunt ipsimet Sveci & Brandenburgici an simile *Injuria* Sveciæ ut & Brandenburgicæ testimonium iterum referre vellent. In ipsâ ad hæc iteris condolet Polonis his verbis. *Vobis qui pro iniqua Regis* *Culmine præsentis corpora vestra obpuitis.* At non condolet Svecis, quos ad tot caedes, & mortes evocavit. An enim hi pro æqua ipsius præensione corpora sua obijciunt? habetne, vel minimam ad Regnum Poloniae? Ac insuper de Regno

Sveciæ,

Sveciæ, ut quid illorum Sangvinem volens prostituit? Nonne omnia de quibus bella hæcenus gesta sunt, Stockholmia plusquam semicomplanata, & propè finem pacis perpetua, perducta, ac post paucos dies Svecini plenè finienda fuerant, nisi ille rem tam grandi ævi spatio exoptatam, adeoq; utrisq; ægnis salutarem abruptisset, non aliam ob causam, quam quod spem eorum, quæ animo conceperat jam deponere, & vota sua vastare vincere minime volebat. Quæ ergo amplius necessitate *Regem Polonia bello a tori corcicum*, se Orbi queri potuit, nisi *furorem* suum manifestum faceret, qualis nimirum otiosis Melancholicis immensa animo volentibus evenire solet: quorum alius Pontificem, alius Imperatorem, alius Protectorem aliquem se jam factum existimat, & officia illa imaginaria exercet: porro alius belluam immanem, & cunctis terribilem se putat esse, & mox aut ferreâ catenâ constringitur, aut caveâ includitur; ut jam Svecorum præcipuis evenisse vides. Ad extremum post reassumptas, *Injustissimas* scilicet, superius jam ad epistolam tuam refutatas, *Causas æternæ ad Protectionem suam ejus, Tabulis exactis exequendas*. Provinciæ illius incolæ *invitat*, Quis Dei hominumque ludibrium in hoc non videat, cui satis scilicet *Ignorantiâ* excusata, invasio, incendia, devastatio, oppressio, protectio, eadem inter se & recte, *compatibilia* sunt? quid hujusmodi Protectione securius? quid ejus *Tabulis* exactius, nimirum quam Stundorffianis (& aliis hoc bello ubiq; & unicuiq; fractis) exequendis certius aut firmitus? Ergo Hospes in Polonia Polonos ad Protectionem suam *invitat*! Estne ab ijs in Poloniam primum ipse invitatus? doceat id, quod facinori innocentiam induens, per orbem ferit. Nonne invitare, ad Dominum domus suæ pertinet? quid si te in domo tua, propria importunus Hospes advena & peregrinus, ad protectionem suam, ut sub ejus beneficio, ibidem pane tuo proprio quantum ex eo tibi largiretur vesci posses invitaret, nonne turpiter ejiciendum & durioribus gratitudinis symbolis onerandum putares? Humilis & plebejus animus id aliter non ferret, quid liber & generosus? Cui, Polono præsertim, protectionis nomen ignotum, & vix in Polonia auditum est. In quo plusne ambitionis sit, an contumeliæ in Polonos, haud facile discernas. Quid enim ambiciosius, quam nullo tantæ autoritatis argumento subnixum, adeo superbum, & plusquam Regalia crepantem, Protectionis longè potentissimi regni, titulum sibi asserere, & arrogare? Quid indignius, quam sive obtundi liberis, sive offerri Protectionem his, qui non vano titulo, sed re ipsa, & merito, ac officio perpetuo, ut aliorum Regnorum, sic Sveciæ perlatus suum secuta, ab hostibus Christiani nominis protectores agunt? Quis igitur tam vilis, & nomine Polono indigni

animi

animi fuerit, qui huiusmodi Protectionis Clientis esse sustineat? tribus fortè vel quatuor exceptis, quos error suus, illius visco captos detinet. Atq; illis hæc quoq; admiscet Ivavia, quod nimirum: *voluit. Gens Polona semper & haberi, & videri honestatis amans*, quis dubitat? Ideoq; Protectionem Svecicam obtrusam, uti sædam & inhonestam spernit, rejicit, & damnat; Regi verò & Protectori suo legitimo fidem diversione ipsius extra regnum dilatatam, non mutatam, uti decet Gentem *honestatis amantem* servat.

Quis jam quæso hæc remedia, & non venena dixerit? quis non sanis, & nequaquam indigentibus à *Furore* obtrusa agnoverit. Ut præteream Receptiones alias, & præsertim Contributiones per Præfectos suos homines plerumq; plebejos, & vilissimos liberrimis capitibus imponi præsumptas: Bona Reipublicæ, Ecclesiæ, & fidelissimorum Civium, egentissimis quibusq;, armorum suorum ascleis, ex tota Svecia & Germania ad prædam convolantibus, præmiorum nomine assignata. Cujusmodi medicinæ, an non potius medicina opus habuerint, facilè jam puto intelligis.

Et quoniam à plerisq; Polonorum, inopinato ut præmissum est hostium adventu, confusis, resistendoq; partialiter imparibus, remedia huiusmodi, amara licet & intoleranda sub præfecto, *protectionis* operculo oblata, dum Epistolam tuam scriberes acceptari videbantur; tu medendi successum felicissimum ratus, complotis manibus, effunderis in laudes Svecorum, immensosq; præpropere occinis triumphos, his quæ sequuntur verbis.

Favet illorum conatibus altissimum Nomen, nempe ab eo jus datum sceleribus. De quo toties repetita opinio tua, denotat mentis constantiam, quam rectè sentientis de natura Dei! Nunquid enim hic favet pravis conatibus affligentium, & non potius correctioni eorum, quos affligit, quorum è re est, ut affligerentur? Svecis quidem utitur deus, uti Iudex carnificibus, ad sumenda delictis supplicia, non tamen in favorem carnificum, sed propter hos ipsos, quorum correctioni, & publico bono consulit. Ac ut vix unquam felicior, diviniq; favoris & providentiæ certior fuit Polonia, quam his tot simul pressa bellis, ut correctior, & circumspectior altius assurgeret; sic nunquam infeliciores Sveci, quam huiusmodi felicitate, tuisq; elogijs admibes elati, unde casu graviore ruant.

Praest Rex nemini eorum quos hic sol vidit rebus magnis secundus. Sit sanè, donat vel in sole tabernaculum suum, sitq; ejus jam ipsi cognata potentia ca-
o; illo tamen major est, loqui justior, Justitia enim, tanquam Regiâ mensurâ, præstantiam Regum examinandam, vetus & planè regium Agenai dictum
G est:

ait: qui idem, Fortitudinem sine iustitiâ, nullius pretij esse censuit. Adeoq; Magnis rebus sublata Iustitia, quid nisi scelerum remanebit magnitudo?

Hinc ad manum Senatus fidelis fidelior fuisset, si fidem pactorum servandam svasisset, exemploq; Cyneas, vana, & periculosa ambitionis Regem suum monuisset. Ille enim, ut verbis Plutarchi referre libet, pyrhum Regem expeditioni in Italiam intentum cernens ita compellavit. Belicosi d' pyrhe romani esse fertur, multisq; fortibus imperare Gentibus. Quod si Deus nobis de ipsa victoriam concesserit, & quis ejus eritusus? Ad hæc Pyrrhus: de remanifesta quæris Cynea, Victis Romanis, nulla neq; barbaraneq; Græca istis Urbis est quæ resistere nobis possit. Itaq; statim Universam obtinebimus Italiam? Cuius magnitudinem bona, & potentiam quemvis potius quam te, ignorare consentaneum est. Tùm Cyneas paulum moratus: Italia verò, inquit, occupata quid agemus? Et Pyrrhus nondum quid tibi is vellet: intelligens; Sicilia jam proxima est, insula potens divitijs & hominibus abundans, manusque nobis protendit. Ibi enim omnia seditionibus plena, confusioneq; Magistratum, & oratorum certaminibus. Probabilia dicis, respondit Cyneas, sed eritne nobis finis expeditionis, ut Siciliam capiamus? Deus, inquit Pyrrhus, victoriam nobis hanc si concesserit, ad magnas res ea, quali exordio utemur. Quis enim Africa abstineat se, & Carthagine, cū & hæc capi possit? Quid verò attinet dicere eorum, qui nunc nobis insultant hostium, his victis, nullum nobis resistere posse? Nihil, ait Cyneas: & verò per se ipsum est, tanta te auctum potentia & Macedoniam recepturum, & Imperium in Græcos stabile habiturum; verum his omnibus confectis, quid tum agemus? Ibi sublato Pyrrhus risu: multo, ait, otio fruamur ac quotidiano potu & colloquijs invicem exhilarabimur. Hucusq; regem Cyneas cum sermone deduxisset, quid ergo obstat inquit, qui jam convivemur, & in otio nos invicem oblectemus? cū jam in promptu nobis sit, possimusque eo sine ullo labore frui, quod multo sanguine, multisque ærumnis quæsitum imus, multa alijs mala illaturi, multa passiuri. Hæc oratione, Cyneas Pyrrhum magis perturbavit, intelligentem sanè quantam in presentem felicitatem dimitteret, sed eorum jam cupiebat, spem deponere non valentem. Quis verò finis hujus spei? audi eundem Plutarchum: Pyrrhus inquit prosperos successus tanquam altarum rerum occasiones accipiens, adversas res, alijs actionibus farcire studens, neque in clade, neque in victoria, acquiescebat. Itaque Argos versus castra movit. Ibi in ipsa jam Urbe præsentem tempestatem cernens, apicem quo galea ejus insigniebatur, detractum amico suum cuidam tradidit, & in persequentes hostes impetum dedit, ubi per thora

commissa iustus vulnere neque lethali, neque magno, in eum qui fauciaverat, sese convertit. Erat hic Argivus, mulierculæ pauperis, etiam vetulæ filius. Ea de recto, sicut & reliquæ mulieres, pugnam spectans, cum filium Pyrro congressum cerneret, percuti magnitudine territa, utraque manu arreptam tegumen, in Pyrro coniecit, quæ infragaleam, capiti illapsa, vertebra cervicis inter comminuit & percussit, quidam caput amputavit. Hæc & similia alia Regis suo Sennio Regi suo proposuisset, tunc verè fidelitatis laudem habuisset.

Fruges numero magnas. Fuit quidem ad fruges consumendas in Polonia & præter eas ratiendas, sexaginta millia brevi multiplicatus; Sed quantus jam numero restat nunc computa.

Inimici nonnulli felix pro virtute est, certè maximus, quem alioqui, cui virtus contra senem bellum quitos, nemo sequitur, nisi cui non interest, famen in proprio, aut spem in alieno solo intereat.

Semper victor, nunquam victus. Quandiuliqua Radzieiovi, & vitijs disciplina manans. Polonia pugnavit, semper victor, postquam seria ad arma ventum est, nunquam victor, semper victus.

Abundè est prudentia ad componendam feliciter rem Polonia, verius sanè, & fundamento futuro convenientius scriptilis. Abundè est infantia, ad componendam, invito Domino, rem alienam Prudens enim, sua potius componit, ad consilium non vocatus non accedit, ne tantum otij tui sumit, aliena ut curet, et quæ nihil ad se attinent.

Abundè potentia, ad improbos, & refractarios coercendos. Nonnè hæc potentia iudicij impotentia est, scriptos improbos, refractarios, & Regi suo hereditario Rebelles non agnoscere, suamque legem in honestissimos. Polonia Reipublicæ Cives spargere? Quous cum abundè sit iustitia, abunda est & potentia ad improbos in valores suos coercendos. Hos enim ut fides, & Iustitia, sic potentia facile destituit.

Quanto magis idonea erit Polonia abigendis Moschis imò iuncta Moschis tanto magis idonea erit, hinc abigendis inde in Svecia indagandis Svecis.

Profecto jam Constantinopoli trepidatum est ad hanc potentiam. Videat & certè rideat Imperator Turcarum, ut a potentia Svecorum jam trepidarit, hiq; trepidationem hanc typis evulgatam toto Terrarum Orbe in triumpho circumferant. An forte ignoravit, Svecorum esse, Christianos armis accellere, horum Sangvinem, spolia, everfiones Urbium incomparabili sibi gloria ducere, & alteri etiam Regni operam suam ad idare & stipendijs obligari gerere?

Nè tamen sic trepidantem Carolus Gustavus depulisset Constantinopoli, ob-
stiterè poloni; qui nè à Regibus quidem suis bello offensivo illum se inconsul-
tis impeti passi sunt.

Certe non major fuit Alexandri vis qua Persis superatis omnem Asiam do-
minuit, fortunatam profectò natam hoc Rege Sveciam! In quo redivivum post
tot secula Orbis videt Magnum Alexandrum. At non minus fortunatum Re-
gem, qui te laudum suarum præconem invenit Thratymachum. Parum tamen
à te dictum, ut & à Cromvello, qui illum ob blandientià in Polonia primor-
dia, & simul natum filium, Alexandri Magni felicitate salutavit. Certè enim il-
le major & felicior habendus Magno Alexandro, si Polonia potius fuisset. Ha c
enim Alexandro Magno nunquam paruit, ut Epistola ipsius ad Aristotelem,
à Vincentio Kadlubek antiquissimo rerum Polonicarum scriptore allegata
testatur. Imò Vincentio eodem teste, Poloni Legatos illius, quos tributis exi-
gendi causa ad se miserat, exossatos, auroq; & alga impietos, illi remiseraut,
cum hac Epistola. Regi Regum Alexandro, rerum Imperatrix Polonia. Malè
alijs imperat; qui sibi imperare non didicit, neq; gloriæ dignus est triumphus, de
quo pompa cupiditatum triumphat. Tuæ siquidem sitis nullum est refrigeriũ,
nullum temperamentum. Imò quia nusquam est tuæ cupiditatis modus, ubiq;
tua mendicat paupertatis tenuitas. Licet tamen insatiabilem tuæ voracitatis a-
byssum, mundus satiare non possit, tuorum saltem utcumq; refocillavimus esu-
ricem. Nec te lateat, locum apud nos non esse loculis. Ideo præsentia Xenia, fi-
delissimis tuorum capsidibus, commissa. Polonos autem animi virtute, corpo-
rum duritia, non opibus scito, ceaseri. Non esse igitur eis, unde tanti Regis,
vel tantæ potius bellæ rapidissimæ possit expleri ingluvies. Abundare eos ve-
rè Thesauris juventutis non dubites, quibus non sopiri, sed tecum prorsus ex-
tingui possit aviditas. Quæ an non ipsa eadem (Legatis quidem adhuc integrè
retentis,) alteri isti armis rescribant. Alexandro, imple penita.

Iustènè verò in tantum attollens novam Svecorum potentiam; deprimis
vetustam Polonorum famam afferens, quod duntaxat *per aliquot centum annos*
non passi sint Poloni Germaniæ Reges sibi dominari cum à primis gentis suæ initijs,
nunquam aliquem Germaniæ Regum, aut Imperatorum sibi dominari pas-
sos, veris antiquitatis Annalibus, docere possis. Audi Florum, quod in culmine
rerum positus, & totijam propè Orbis imperantibus Romanis: Sarmatas arcerc
danubio satis fuit. Iultra campum Canium, propè Wratislaviam, tumulis ca-
sorum à Polonis Henrici Quarti Imperatoris, exercituum, famosum: inde, &
ex pluribus aliis monumentis, nunquam sibi Polonos, Germaniæ Reges passos
fuisse dominari, disces.

Ex

Ex illis ad Pontum locis Gothi quondam Macedoniam, Græciam, & Asiam populati sunt. Hoc verum est; non enim ex Gothlandia Svecorum, quod intra innuis. Id enim negat tanta Ponti Euxini à mari Baltico, & per hoc à Gothia Svecica, distantia. Negant Insignia, pro quibus Gothi illi, Methodio teste, Ursam in Vexillis habuerant, Gothia Svecorum, Leone gloriatur. Negat habitus, qui illis fuit Sarmaticus, ut picturæ regum ipsorum, in Hispania observatæ, testantur. Negat linguæ commercium, quam illis fuisse Sarmaticam! Vocabulum ipsum Gothovi, Polonice paratos sonans, licet paulò corruptum indicat; cui simile Kozacy, polonice iticè sic à promptitudine capræ nuncupatis, in iisdem locis nunc ut plurimum degentes referunt. Qui porro ad Pontum loci ut semper fuerunt Sarmatici, sic in possessione Regis poloniæ etiam nunc extant. Gothique ibi olim habitantes, à Regibus poloniæ regnabantur. Quod ipsum Epitaphium Boleslai I. Regis poloniæ Chrobri dicti, Posnanie vetustissimo lapidi, cum titulo Regis Gotorum atque polonum, metro incisum, testatur: Quoniam tamen Gothi illi Liptio, & aliis, latrones Orbis appellati, minimè ut agnationem eorum, sic famam Gens polona vecis invidet. Verùm tamen utrum hi ad Pontum perventuri, & ex illis locis Macedoniam, Græciam, & Asiam populaturi ac quod infra scribis idem quoaolim Vestrogoti, Ostrogoti, in Italia, Hispania & alibi præstituri sint, valde dubitat.

Quamvis autem hæc ut fere omnia risu digna, & quidem Caroli Gustavi Causarum hujus belli interpretes scripseris, nihilominus ipse non potuisti ut ais non ridere à Przytemscio polono eoque Casimiri Regis Legato, hæc dici, quod disjunctissima sint Regna, divisisse naturam mari: dissociasse constitutionem Imperii, & Religionem: discrepare legibus, moribus, habitu, linguâ, in nullo sibi populos hosce esse similes nisi ferocia, discordiarum omnium fomite. Quæso quid hic est ridendum? nonne omnia seriò ita se habere cuivis perspicuum est? nisi fortè quod non addidit; discrepare has gentes, pactorum fide, quam alteri violare, alteri servare piaculum est.

Nonne magis ridiculum ipse adtruis: Gentes has sic satis feliciter in unum Republicæ corpus posse concrelescere, sicne enim satis feliciter concrelescerent, quæ nec vinculum quidem induciarum, ad tempus feliciter ferre potuerunt? Quo abrupto, non superest aliud, quo iterum colligari, nedum satis feliciter concrelescere possint. Quæ enim compagines, vel glutina, vel nexus reperiri possunt, amicitia; aut fidei Svecorum? An deerant cum iis vetustiora etiam vincula polonis? dum olim Ericum Regem Svecorum exulantem hospitio exceperant, & dimisso in possessionem Pucensi Territorio, Mensæ, & dignitati illius, ac

honoris Gentis profecerant: dum Rixam Regis Sveciæ filiam, Regi suo Præmislo Uxorem, ubi Reginam acceperant; dum vicissim Joannis tunc Principis, post, Regis Svecorum in nubio, filiam Regis sui Catharinam, dederant: dum eorum tunc Principem, Divum Sigismundum, Regem sibi elegerant. Quid pro his Sveci? Initiatas invasiones, Provinciarum inlelliones, & cruenta bella. Quid amplius? eo usque profectum sine causa *furorem*, ut non modò distractis aliorum bellorum gravi & multiplici mole Polonis, fidem pactorum fregissent, & universa pacis mediâ abuterent; verum etiam ali commoditate felicitis gratulationis internecio modo, Urbes, arces, Palatia, & præcipua quæque decora Regni, funditus everterint; Regnum insuper occupare, ac cum aliis Polonorum hostibus dividere præsumpserint. Hinc ergò, sic satis feliciter cum Polonis, in unum Reipubl. corpus concreverent? Quinimò ut quædam plantæ & herba, in uno eodemque solo societatem non ferunt, sic Gentes hæc, citius una præ altera crescant, & non utra vincat, sed utra sit, in Polonia pugnabunt, quàm in unum Reipublicæ corpus, sic satis feliciter concreverint. Ut enim, simili modo oppressi olim à Persis Athenienses dicebant: Donec sui consuetum cursum tenebit, Athenienses Agrorum Vastatorum, & violatorum templorum vindictam, à Persis bello exigent: Sic Polonis in Svecos, non tam dicendum quàm agendum est, ut qui, tam extremos, & omnem barbarorum *furorem* superantes hostes, cum nunquam futuri amici, illis sese præstiterint.

Allegas Jagiellonem Lituanum, Henricum Gallum, Stephanum Hungarum, Sigismundum Svecum Poloniæ Reges quorum honestissima in perendo, & consequendo corpore Reipublicæ Polonia exempla si imitanda regi tuo proposuisses, fortè voti sui, quod inordinato affectu, & præcipiti furore evertit, aliquid compos extitisset.

Et verò, sic nè satis feliciter gentes has concrevereposse existimasti, promittens, quod: *non desunt remedia compescenda ferocia, & mitiganda superbis Polonorum pectoribus*, amara hæc profectò, & à natura, ac ingenio Polonorum aliena remedia. Nonnè verò insania est, haud sanè intelligere, quòd vicissim, non desint remedia Polonis, compescendo *Furor* & mitigandis insanis Svecorum capitibus?

Affrudisti quidem illi dementiae temperamentum his verbis: *Non ea est ferocia Svecorum qua Polonum non ferat sed simul mixturam, Gentium & sensus tui ostendisti*, addens: *Germanicus Genti est animus*. Cui enim non paradoxum videri debet, in corpore Svecico. Germanicum habitare animum? An quòd

Sveci,

Sveci, animo proprio deficiant, & Germanico uti opus habeant? An quod forte è Germanis progeniti, naturalem Spiritum ab illis trahant quod vide nè ipsis plùs detraxeris, quàm addideris. Nam si Germanos cum Svecis olim eandem fuisse Gentem intelligis, majorinè Germanorum honori, scriberes, *Sve-cium Germanicæ Genti esse animum*, cum germi dubio procul suo proprio animo quo cum gloriati sunt contentari malint. Equidem Polonis cum certè Polonicus sit animus, cum adoptivo huiusmodi Svecorum animo convenire non posset. Nonne verò contrarium superius scripsisti, quod; *Poloni non negligis vocas Germanum militem videm, nec Germani Polonum idem libi solent experiri*. Hoc per te potius dilucio, quomodo tibi ipsi contrarius, Svecos quibus *Germanicæ est animus* sic satis faciliè cum Polonis in unum corpus conerescere possit existim. His?

Deniq; *maximam ais, Concordiæ statum inunda, videri obstatulum Papalæ Religionis*. Quo nonne ingenuè fateris Svecis Causam Religionis non esse negotium principale huius belli, quod Religioni suæ additis felle contra claram hanc doctrinam tuam persuadere nituntur: sed duntaxat obstatulum ad negotium principale, nempe ad occupandam, & in unum corpus componendam, ac prudenter administrandam Poloniam?

Recte itaque in hac posteriore parte Epistolæ tuæ Causarum huius Belli ac *Irre-missilem Chararum obscuritatem* amovisti, & vel arduissimo Lectori, elucidasti, quòd nimirum *Furore ille patienti* propositi, longo Induciarum tractu *se* genitus, quo Carolus Gustavus Rex tuus coactus est Regem Poloniæ bello adoriri. nil aliud fuerit, quàm cupiditas Poloniæ prudenter administrandæ, & in unum corpus taliter uniendo in quam ille videlicet ad *Furorem* usque exarsit. Quid mirum? Pulcherrimam enim esse, & ad invidiam illarum præsertim, quas moribus & fatis horrent Terrarum formatam esse Poloniam quis negaverit? sed cuius ille poriondæ, & prudenter administrandæ omnium longè maximum in *Furore* non animadvertit *obstatulum* quòd nimirum hæc Virum suum legitimum, habeat JOANNEM CASIMIR UM: cui prius data a Deo per admirandam Spiritus sancti in unanimi tot populorum consensu energiâ, & per solennia verba additionis: Accipe Coronam regni, quæ Sanctitatis gloriam & honorem, & opus fortitudinis significari intelligas. Item: Accipe gladium in Defensionem Sanctæ Dei Ecclesiæ Divinitus ordinatum, ad vindictam malefactorum, quo vim æquitatis exerceas, molem iniquitatis potenter destruas, memorque sis de quo psalmista prophetavit dicens: *Accingere gladio tuo, super, faciem tuam potentissime*. Huic tam Potentissimo

tissimo & Divina fortitudine accincto Viro Sponsam à Deo datam velle eripere, aut honestissimos filios castissima Matris id pati posse credere, nonne is monstroſe Audacia & fragitioſi conſilii cōatus erat, in quo periſſe jus, decus, mōres, fides? Hæcne enim eſt *Juſtitia* quæ honeſte vivere, neminem lacerare, jus ſuum cuique tribuere docet?

Dices hanc privatorum Juſtitiam eſſe, aliam porro Regiam nempè: Fides Regni cauſa violanda & gladium qui tenet, optimè de Juſtitia diſſerit, ac:

Nunc qui fœdera rumpit

Ditatur: qui ſervat eget.

Sed vide fieri poſſe; ut idem & fide ſimul & Regno careat, & gladio pereat, quem ipſe paravit acuto; & ruptis fœderibus ditatus brevi eget; ſæpe enim aſſuctos ſpoliis affligit egeſtas, & quæ rapuere ipſi, mox raptor alter habebit, Nec habet eventus ſordida præda bonos.

Verum enim verò, ut tibi vel præmiſſa concederentur *Juſtitiæ* Regiæ eſſe cenſuiſti, non denuntiata hoſtilitate Regem Poloniae Bello adoriri? Revolve omnium temporum & Gentium exempla, non id vel à barbaris ſine fraude omiſſum uſquam reperies. Potuerant ſortale raptam olim Helenam propriam Græci, (non alienam ut Poloniam Sveci) non denunciato bello vindicare, attamen prius repetitum eandem, viros Principes Menelaum & Uliſſem Trojam abiis miſſos ſcribit Homerus. quo enim jure, inquit Cicero, bellum juſtum eſſe poteſt, niſi aut repetitis rebus geratur, aut denunciatum prius ſit atque indictum? Quem uſum multò magis inter Chriſtianas gentes, omnibus juſtis & honeſtis bellis ſervari in comperto eſt.

Sublatâ itaque omni ex parte Armis Svecicis, Juſtitia, quid ſunt Bella niſi latrocinia? ait Baldus. Quod ſi juxta Senecam: Latro eſt, etiam antequam manus inquinet, qui ad occidendum jam armatus eſt, & habet ſpoliandi, atque interficiendi voluntatem; quod tu dabis nomen Svecis, qui præda ſimul & ſanguine, in Polonia, manus inquinaverunt? qui non gazis Regiis, opibusque Procerum & Nobilium diripiendis, non ornamentis, & marmoribus Palatiorum, non laminis tectorum detrahendis, non auro Sacro, vaſis, campanis, & ſuppelleſtili Deo immortalis dicatæ auferendæ abſtinuerint, ſed nec cadaveribus ipſis exhumandis & ſpoliandis pepercerint! Ut omittam Tempia, & Cænobia combuſta vel diruta, aut omni flagitiorum genere profanata, ſubmerſa in aquis aut deſtructa quæ avehi non poterant prædæ onera, explorata diabolicis præſigiis, aut exquisitis cruciatibus & tormentis extorta pecuniarum abdita, ut plare in his Fundamentis *Juſtiæ* Tuæ, à qua, tantum (Baldo & Seneca definentibus)

mentibus) latrocinium, invenit patrociniū, non obscure cuius expressum,
quod nimirum:

Rupere fœdus impius lucri. *Favor*

Et irapræceps. Ubi lucrum negatum est. Sed jam

Deus ecce *Furentibus* obstat.

Illeq; exquisitissima pœna, quâ afflictum Polonia Regem dignum esse judi-
casti, divinâ *Iustitiam* tuam limante, & eliminante Iustitiâ, in authores suos cõ-
versa est. An enim non exquisitissima pœna est, illum cuius fastos fortunæ per
rbem Terrarum disponebas, jam præter aliquot alibi fortalitia, sine Prussie
terminis includi. Quem Moschis à finibus Germaniæ arcendis intentum esse
radicabas, per eosdem Livoniæ finibus arceri. Qui Protectionis in poloniam
beralis erat, Protectione ab aliis (missis Legationibus) egere, eaq; merâ quo-
inq; licet alio titulo, à Brandeburgico obtenta, in prussia hucusque subsiste-
re. Omitto publicum odium, quo nullum gravius supplicium: perditam fidem,
nam qui perdit, nil habet quod perdat amplius. Non commemoro amissos
elli Duces, Officiales, Auxiliarios. Non suscito *Æoli* cum minoribus aliis hu-
s belli flabris, in ipsa tempestate à se concitata expirium. Taceo Sacrilegas
radas, aut excussas, at t ab ipso mari abominante facinus ad littus eiectas. *Æ-*
ras cum cistella in mare præcipitatas ab eodem eructatas. Missum facio Kö-
ksmarkium, in eadem ipsa navi Lubecenti, in qua Legatus Polonorum Co-
es de Leszno, pacis causâ, in Sveciam navigaverat, cum eodem ipso Naucle-
o captum. Non tango, abruptum cum Induciis, currentibus iis indultum à
ege Poloniæ & Sveciæ, Regni Sveciæ titulum. Non auguror, desertum, cu-
dine alterius Regni (contra jus Svecicum Titulo protectionis elusum) tan-
tempore possessionem Regni Sveciæ: Divinâ Iustitiâ cooperante ad finem
mittendam. Equidem si Annibal Romam cupiens alienam, Carthaginem a-
lisset propriam, quidni Carolus Gustavus, Poloniam cupiens, Sveciam amit-
t alienam. In prussia porro alienis magis, ut præmissum est, quam suis iri-
is adhuc fatis oblectans, quis novit an non expectet Fortunam vicicæ Du-
s Atheniensium? qui expeditione iniusta in Siciliam suscepta (etsi ad eam
populo coactus & vi panè Dux copiis impositus fuerat) cum, ut refert Plu-
rchus, in eo bello, transmarino & difficili, res Atheniensium suorum, ad
mmam potentiam evectas, à Deo & fortuna subverti perspiceret, è Sicilia
rò elabi non posset, militumque metum, & mærorem, recordatione turpi-
dinis infamiæque eâ militiæ paræ, ejusque cum magnitudine, & gloria re-
m, quas se gesturos speraverant, comparatione obortum, animadverteret;

H tandem

tandem ad pedes Gilippi Ducis hostium accidens dixit: Misere mini Victores non quidem mei, cuius gloria, nomenque illustre ad hoc calamitatis pervenit sed Atheniensium reliquorum, & cogitate communem esse fortunam belli. Quis inquam novit an decretum contra afflictum aliis bellis, Poloniae Regem quod ipse tulisti, nimirum *Neutiquam dignum esse misericordia* non sit mucro tuus proprius, in quem causa Regis tui, Divina Iustitia ad finem urgente incurrat.

Etenim quod superius scripsisti: *Interdum Injusta quoque arma (quae Deus est sapiens humanarum rerum administratio, antequam magnus & terribilis dies justum sceleribus supplicium decerneret) diuturna satis felicitas excipit* sapienter tuam culpam poena premit comes, inò semper, improbos sequitur ultor à te ego Deus: alioqui, tarditatem poenae, supplicii gravitate compenstat.

Itaque his, sive antequam, sive postquam magnus & terribilis ille dies justum sceleribus supplicium decreturus à venerit, Tribunali Iustitiae Divinae relictis (ad quod te cum omnibus Tuae Iustitiae argumentis, Regemque tuum, & qui huic ad manum est fidelem Senatui tot homicidia, Sacrilegia, rapinae, oppressiones pauperum & alia infanda hoc bello patrata facinora provocant, & cunctis in simul pro tempore, quod ille ad iudicandum Iustitias accepit, diem dicunt) Venio ad Coronam Iustitiae Tuae fini Epistola appositae his Poetae verbis:

Arma tenenti

Omnia dat qui iusta negat

& nihil amplius. Nimirum scilicet vulsum, satis in ipse superius ad Favorem iniquitatis invocatum iterare, vel certe tandem puduit impudenti Iustitiae addere nomen DEI, ubi Poeta quamvis Ethnicus addidit. Nec Numina defuere. Deum sunt enim, ut jam tibi ostensum est. Alioqui hac studiosa & deliberata Dei qui omnium Finium infinitus est Finitis à Coronide Iustitiae Tuae exclamatione nonne eam, ab ipso cuius in illis regionibus, Olao testis, sedes est, satiana profectam esse clare demonstras?

Unde porro ut & ex praemissis omnibus agnosceis, jam ut opinor, quod Iustitia inventa sit similis illi mulieri, quae pudicitiam amissa se tamen gaudet, & Titulo virginali gloriatur. Quem si illi negaveris, ex infana infantia feceris, multo magis parentum eius gravem offensam incurreris. Quod ideo tibi, zelo Amoris & Honoris Iustitiae tuae ne accidat da operam. Cum enim Venero, Rege, muliere fortior sit ipsa Veritas, quae manet & invalescit & obtinet aeternum, à qua nimirum stant Sacrae Literae & Divina Iustitia huic porro

Epist.

Furore obniti difficile est. Quinimo tibi *Justitia* hujus *Svecicæ* sive parenti, sive quasi sacra, Presbytero orandum est ut sit mens sana in corpore sano, qua *Furore* amoto *Justitiam* veram & castam, vel sero agnoscas, agnitamq; ex postliminio nempe à *præliminaribus* & exclusivis illis *Causis* tandem ad limen ipsi debitum reducas. Hanc te docet consensus generis humani & legum divinarum & humanarum *Tabulæ*, quæ reddere unicuiq; quod illicite ablatum est imperant & pœnam malefactoris irrogant: hanc mos ipse & jus Gentium demonstrat: Hujus quippe causa & olim Romani ut auctor est Livius Sp. Posthumium Samnitibus, & posteriore sæculo Mancinum juris communis violatores nudos vinctosq; dediderunt per verba: Exolvamus Religionem Populum Romanum, ne quid divini aut humani juris obstet, quo minus justum de cætero incutiat bellum: & Samnites vicissim, ut idem auctor est, Gentis suæ Induciarum violatorem Romanis extradiderunt. Cum desertoribus enim fidei & pactorum violatoribus, pacta alia non esse proficua ipsa per se ratio deicti demonstrat. Unde & posterius neq; Tarchinas, nec, ut verbis Taciti utar, Spartacus cum Italiam ureret magnis implicatam bellis vertorij, & Mithridatis, obtinuit ut in fidem reciperetur. Imò insuper à talibus quo firmiora tandem sint promissi, dantur obfides ex Gente præcipui, ut apud eundem Tacitum legimus cum Partorum Legati sub Tiberio Phraaten Regis Iraati filium obfidem Romæ retentum in Regem sibi dari poposcerunt, & sub Claudio alij Meherdatem ex Arsacidarum Gente quæ erat Regia, impetraverunt. Licet enim hoc bellum non à *Furore* sed à recta ratione profectum, & necessarium esset, quo nimirum nihil aliud, quam pax quæreretur cujus causa sapientes bella gerunt, tamen neq; pax sine *Justitia* esse potest oraculo Divini Juris periti: *Justitia* & pax osculæ sunt. Verum tamen *Justitiam* hujusmodi agnoscere non potes, nisi impræcis Deum, à quo illa de cælò prospexit, & cujus timor initium sapientiæ est, agnoveris, quem ut jam tibi ostensum est planè ignoras. Nonne verò hanc si *Furorem* cæcum Poetis verè dictum, amoveris, in *Justitia* Armarum Polonicorum clare vides, quæ principium, medium, & rectam lineam, finemq; Deum habet. Principium nimirum Vocationem Regis JOANNIS CASIMIRI ad solium Regni Poloniæ, ipsamq; Inthronisationem à Deo, ad Regnum Svecicæ à Natura, cujus auctor Deus est, Medium tot Legationum negotijs postposita etiam sua, & Republicæ dignitate exantlatum, pacis & dilect. omis causa à Deo commendatæ, relictæ, mandatæ: Finem ex pace & tranquillitate populorum, & dilectione christianorum inter se Gloriam Dei. Quid hac *Justitia* divinius, aut clarius, aut fortius? Hæc igitur talis & tanta

exigit,

exigit, ut illi Regnum Sveciæ Hæreditarium reddatur. Occupata in Livonia
& Prussia cedantur: Damna Reipublicæ nec toto quidem Sveciæ regno repa-
rabilia Pomeraniæ Ducatu farciantur. Authores violatarum Induciarum vin-
cti dedantur: obsides firmæ in posterum fidei retineantur. Alioqui

Arima tenenti

Omnia dat, qui Justa negat, nec numina desunt.

Vale.

F I N I S.

Soli DEO qui SOL EST JUSTITIÆ
Laus, Honor, & Gloria.

ELO

S

CAR

R

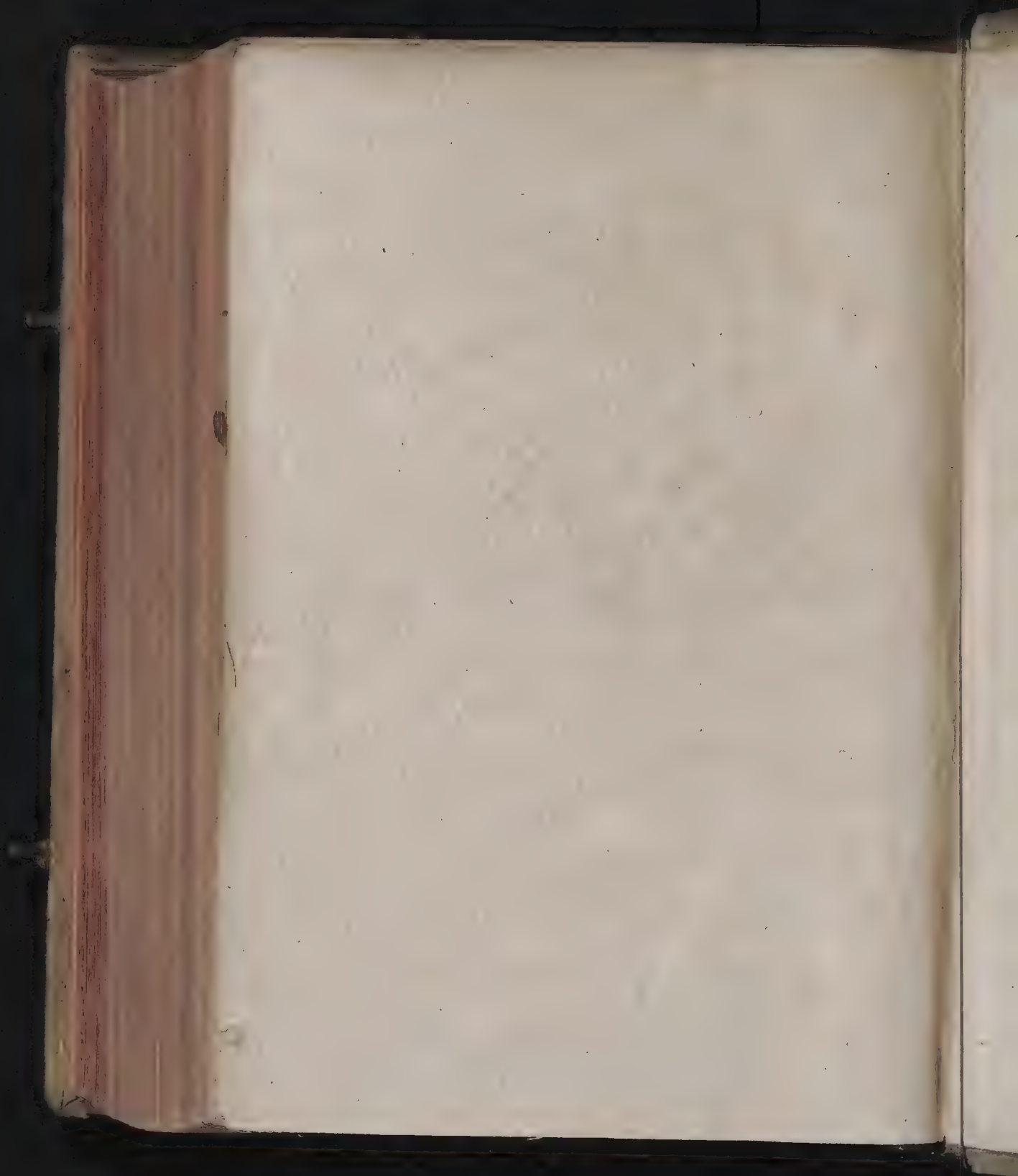
GOT

F

FEBRI

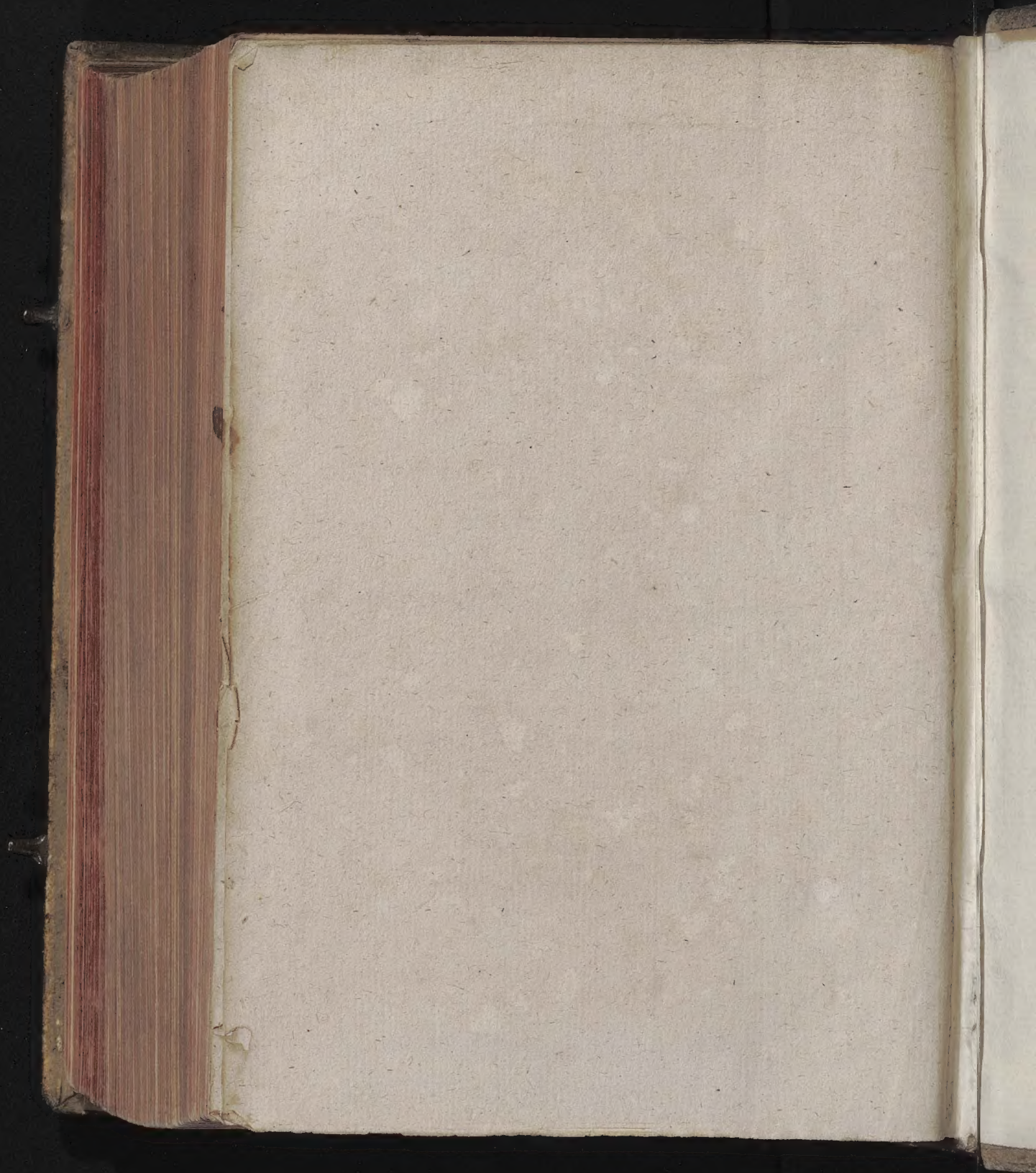
1. Pax pax polono-suecica Olivæ d. 3 Majæ 1660
2. Pax Germano-suecica Monasterii Westphalici 24 pacis 1648.
3. Pannonia coronata c. p. Joh. Wolff 1652
4. De sacra coronâ regni Hungariæ oratio de Petro de Reva 1652

Biblioteka Jagiellońska

stdr0009395

